

ORSZÁGOS HIRLAP

Előfizetési árak:
Egész évre 14 frt., fél évre 7 frt., negyed évre 3 frt 50 kr.
Egy hónapra 1 frt 20 kr.
Egyes szám ára helyben 4 kr., vidéken 5 kr.

Főszerkesztő
MIKSZÁTH KÁLMÁN

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
VIII. kerület, József-körút 65. szám
Megjelenik mindennap, hétfőn és ünnepnap után is

II. év.

Budapest, 1898, kedd, április 12-én.

101. szám

Alkotmányjubiläum.

Ötven esztendővel azután, hogy Pöcsönyben ötödik Ferdinand király szerencsét kívánt hű magyar nemzetének a negyvennyolczadiki törvényekhez, melyekben — saját szavai szerint — a maga boldogságát is látta; utóda, első Ferencz József, ma folytatta ezt a királyi nyilatkozatot azzal az atyai kijelentéssel, hogy az ezernyolczszáznegyvennyolczadik esztendő nagy alkotmányreformját a kornak intő szózata parancsolta és hogy ez a reform a szent korona országai mai örvendetes szellemi és anyagi fejlődésének szilárd alapjává lett. Ezen az alapon tehát — ugymondá koronás királyunk — bizalommal nézi a további fejlődést is és hisz is nemzetében, amelylyel ő a jó czélokra való törekvésben egynek érzi magát. Ugyanakkor az ünneplő törvényhozással együtt a nemzetnek minden rétege együtt hódolt a negyvennyolczadiki ujjaszületés emlékének és midőn első Ferencz József az isteni gondviselésben való rendületlen hitéről szólt, az ország ezer és ezer templomában is Tedcumot énekelték az Urnak. Hatalmas imája ez a nemzetnek és királyának, arra való, hogy meghallgattassék. Több megnyugvás szállhatja is meg szívünket e mai imádkozásnál, mint az ötvenév előttinél. Akkor a királyi szónak rövid hónapok leforgása után ellentmondtak az események, most ellenben a királyi szóval egy igazságról beszélnek az események: múltunkból szemlélvén az utolsó harmincz esztendőt és jelenünkben szemlélvén a jövőre való biztosítékokat, a nemzet boldogulására

való törekvésben népével régóta egynek látható a király. Az örvendetes igazságnak ugyszólván csak e mai publikálása hiányzott eddig.

Hogy is történt ez? Mi volt az ünnep tulajdonképeni leforgása? Mi rejlik az örvendetes igazságban? És hogy történt ennek közzététele?

Ugy történt, hogy a budai palota ablakait ma nyitották ki először az ötven év előtti tavasznak; a gondosan bezárt táblák megnyitak egy dicső emlékek, mely maradandóbb gyöngé testvérénél, a hangulatnál; az volt az ünnep tulajdonképeni leforgása, hogy a nemzet emléknapijának legdiszesebb ünnepi hely gyanánt megnyitá a királyi trónterem; az rejlik az örvendetes igazságban, hogy a magyar alkotmánytörténetnek legdicsőbb lapja nincs a históriának abból a kötetéből sem kivágva, amelyet a koronás fők és a korona várományosai forgatnak; és úgy történt a közzététele, hogy a nagy publikáció alkalmára királyunk mellé összegyűltek országunk nagyjai és képviselői, az előbbieket közül ott ragyogtatván drágaköves forgóikat azok is, akiknek maguknak vagy elődeiknek volt részük a nagy idők sikereiben és azok is, akik vagy maguk vagy elődeik rossznak tartották ötven év előtt azt, amit ma ünnepelek. A királyi szó következtében valóban meggyarapodni látszik a negyvennyolczadik publikuma. Örvendetes ez és fogékonyágukért bizonyára elismerést érdemelnek a megtért nagyok. A nemzeti eszme jelentékeny hódításáról szól tehát e nap akkor is, ha szemünket a királyi palota aranyhímzésű termein, a testőrök és főhadsegédek csillogó zsinórijain végig-

jártatván, kissé megpihentetjük azt a korona élő aranyfoglalványán, a históriai főnemességen is. Valóban kellemes látványt nyújtottak. Persze, a korona fénye tulragyogta őket. Mivel az április 11-iki ünnep nem jelentvén első Ferencz József fölséges személyének semminemű emléknapiját, e napon nem szólhatunk a nemzetnek és a királynak közös ünnepéről, aminő például a koronázási jubileum volt; ma a nemzet ünnepe, maga a nemzet ünnepe és a korona odaállt nemzete mellé. És ez a milliónyi környezet, világos, hogy nagygyá teszi a korona fényét, ez a környezet még nagyobb ragyogást ad a föntnevezett aranyfoglalványánál.

Április tizenegyedikén tehát a nemzet óriási táborából villant ki a korona fénye; a korona eljött ünnepelni nemzetéhez; elhatározása önkéntes volt, igazságos, fenkölt, megindító és előítélet nélkül való, mert Európában vannak koronák, amelyek hitnek vallják azt az előítéletet, hogy a lángoló számot, a negyvennyolczadik csak siri közömbösséggel szabad környékezni. A korona elhatározása továbbá egységes volt, nem hallottunk egyetlenegy koronatorédekről sem, amely ellene szólt volna az ünneplésnek. A korona fönséges volt, nagy volt és dicső, mint együtt ünneplő nemzetével és a nemzet is ilyen fönséges, előítélet nélkül való és nagy mindig, ha együtt ünnepel a koronával. Öröm e két tényezőt erényekben egymáshoz méltónak látni, most és a jövőben szintén.

De napunk ime lezajlott, a látható egygyeolvadás után holnap ismét egyedül és nem ragyogó köntösében, hanem szürke munkásruhájában látható a nem-

A parlament diszben.

Ha valami bolondos ember behuntya volna a szeméit, gondolván: „én istenem, add, hogy egyszer olyannak lássam a magyar parlamentet, amilyen még sohasem volt!” — akkor ma van a napja, siessen fel a tisztelt Ház karzatára és nyissa ki a szeméit. Hyennek még nem látta a parlamentet.

Ott jön például egy hófehér ember; a mentéje biborbárszony, rajta drágakövek érdemelek. Mintha ebben a pillanatban lépett volna ki a Benczur mester képéből, amelyen mindenki ráismert a generálisra. Az öreg Tisza öltözködött ki még egyszer ilyen szépen, hogy elsétáljon az üvegtető alatt. Ahogy sétál, egy fiatal huszár-főhadnagy akad az utjába. Csak egy-két szót váltanak, aztán a huszár-főhadnagy megjáratja a szeméit a karzati szép asszonyokon. Azt hinnéd: Don Juan, pedig — Tisza István. De a huszárruha kötelező s Tisza most nem a jövőt, az asszonyokat nézi. A szomszédságában a Mária Terézia korának nemesi viseletében lépked valaki. Ugy nézed, hogy Bessenyei (persze, nem Ferencz); pedig Fenyvessy, aki igazán Ferencz. S hogy

sokáig ne bántson a kétség, ott van a felszemén most is a monokli, ami nem nagyon illik a Mária Terézia nemesének, de illik Fenyvessy Ferencznek. Arrébb szemébe ötlök két fekete-bárszonyos apród — ha feléd fordulnak, ismered csak fel őket. Hisz ez Mezei Mór és Neményi Ambrus. És feketében vagy biborban, galambszürke vagy gránátszín ruhában járnak ott alatt, akik máskülönben nem igen loholnak a divat után. Diszben tánczoltatja a nehéz testét még Szerb Gyurka is.

Feltűnik aztán egy csomó szokatlan fej. Ime ott, a balmezőn, ahol rendszeren az öreg Madarász simogatja a fehér szakállát, most a bánus telepedett meg. Ahol Kubik szórja más-kor a közbeszólásait, egy széles ur huzza vállai közé a fejét: Radvánszky, a koronaőr. A Meszlény Lajos helyéről az ősz Zichy Ferencz apró szeméi villognak ki, de nem az asszonyok felé. Kossuth Ferencz helyén hérézdeg Eszterházy Pál ül. A Visontai Soma helye is meglepetés; hogy éppen az új budai püspök foglalta el. Micsoda szép Krisztus-fej, ez a püspöké! Soha szebb férfifejet! És a fekete szemek mélységéből mennyi földi tűz lobog ki. Még ezen a helyen is fölkeresik a gratulánsok; de

talán nem is a gratulációért, hanem hogy közelről láthassák. Azon a környéken huzódott meg különben majdnem az egész főrendiház.

Mert hogy el ne felejtsem, azon a környéken némileg könnyű volt a honfoglalás. Nem kellett fegyverrel szereznie minden talpalattnyi tért. Mivel a szélsőbal mind egy szálíg elmaradt az ünnepi üléstől és nem jött be, de egy sem. A szélsőbal ennyire szolidáris még sohasem volt, mert a tüntető távolmaradás okáért még a Sima-Soma-párt is egyesült a többi frakcióval. (Lám, mégis csak a tüntető szélsőbalnak használt legtöbbet ez az április tizenegyediké!) A szélsőbal mellett sem volt életveszélyes az ellenzékiek tolongása. A nemzeti párthól alig vetődtek el tizen az ünnepi ülésbe, egy darabig úgy tetszett, hogy minden vezér nélkül is maradnak, mert Károlyi Tibor és Szilágyi Dezső már megnyitották az ülést, mikor még egyetlen nemzeti vezér sem mutatkozott. (Hodossy Imre is csak szalonzuhát vett, hogy valahogy vezérnek ne nézzék.) De Apponyi nagykesőn megérkezett, Horánszky akkor sem. A néppárt se erősítette meg magát. Se Molnár, se Ashóth. Rakovszky pedig jófor-

zet. Azon is keresztüldagadnak izmai, s a pörölycsatogtatásból ugyanaz az erő hallatszik ki, amely kihallatszott a mai éjlenekből. Dicső munkás ez a nemzet, megérdemli, hogy királya megszorítsa kezét. Nem a sorsnak változandó kegyelméből, nem a fegyverek muló sikereiből, hanem a maga érdeméből építette a házat, amelynek betetőzése után, közben elmúlt ötven esztendő után ma mondatott el a királyi záróokmány.

POLITIKAI HIREK.

A kiegyezési javaslatok. Két évnél hosszabb időre nyult előmunkálatok után április 21-én úgy a magyar, mint az osztrák parlament elé kerülnek a kiegyezési javaslatok. A 18 javaslatnak nagyfotossága eléggé megmagyarázza azt a feszült várakozást, melylyel a monarchia mindkét fele a törvényhozási aktió felé fordul. Az előterjesztendő javaslatok következőképpen csoportosulnak: három szól a vám- és kereskedelmi szövetségről, hét az indirekt adókra vonatkozik, hat javaslat pedig az értékről intézkedik, végül kettő az osztrák-magyar bankkal kötendő megegyezést tárgyalja. Az első csoportba módosítások tartoznak. Az adójavaslatok a szesz-, cukor, sör-adóról, az adók elszámolásáról a két állam között, a fogyasztási adó alá eső cikkekéről, a kiviteli jutalmakról, valamint a horvátországi sör-regáléről szólnak. A 3-ik csoportbeliek: a még forgalomban levő 112 milliónyi államjegy bevéltését, 10 koronás bankjegyek kiadását, 5 koronás ezüst-érmek verését, a koronaértékben való kötelező számítás és az Ausztriával kötött éremszerződés megváltoztatását tárgyalják. Az osztrák-magyar bankkal kötendő megegyezés végül a bank további szabadalmáról, illetőleg 80 milliónyi adósságról és a bank ingatlanairól, valamint új londoni fióktelep felállításáról intézkedik.

A főrendiház bizottságából. A főrendiház igazoló bizottsága április 13-án, pénteken délelőtt 10 órakor ülést tart. Napirendje: a főrendek jegyzékének folytatólagos kiigazítása. — A közgazdasági és közlekedési bizottság 12-én, kedden délelőtt 11 órakor tart ülést. Napirendje: a kereskedelmi magyar királyi miniszternek „a magyar királyi központi statisztikai hivatalnak 1898. évi munkatervéről” az országgyűléshez beadott jelentésére hozott 2612. számú képviselőházi határozat.

A szerb-klub kívánságai. Gyurkovics országgyűlési képviselő, Tellecsky archimandrita és Zubovics őrnagy a horvátországi tartománygyűlés szerb klubjának kiküldetésében K h u e n - H é d e r v á r y gróf bálnál tisztelegtek, hogy a párt kívánalmait tolmácsolják. A párt évek

óta sürgeti a szerb elemnek egyenjogúsítását Horvátországban és első sorban kívánja a szerb zászló kérdésének szabályozását, amit a kormány már régebben kiállításba is helyezett. Azonkívül a vallásfelekezeti viszonyok szabályozását is megsürgette a küldöttség. A szerb klub kihívott programjának értelmében a küldöttség kifejezte amaz óhaját, hogy a horvátországi osztályfőnökök egyike szerb nemzeti-ségű legyen, hogy ezáltal a szerbek paritásának biztosítása külsőleg is kifejezésre jusson. E paritás azután a zágrábi egyetem tanszékeinek és az autonóm szolgálat körében megüresedő állások betöltésénél tényleges megvalósítást is nyerjen. Mint a „K. É.” jelenti, a bán megígérte, hogy a szerbek kívánságait lehetőleg tekintetbe fogja venni. Gyurkovics képviselő egy hírlapi cikkben a kihallgatásról írván, kifejti, hogy a várható kedvező siker valószínűleg már ebben az évben is nyilvánulni fog.

A nemzet ünnepe.

Egy hangos kiáltás futott végig az országban: **Éljen a király!**

Éljen a király fog visszhangozni még sokáig és följegyzik a historikusok, hogy 1898. április 11-én együtt ünnepelte nemzet és király a szabadság félszázados ünnepét. „Az 1848-iki törvények átalakító hatása teremtette meg azt az alapot, melyen magyar koronám országainak ujabbkori állami léte nyugszik.” Ezt mondta ma a király és ezt is mondta: „Örömmel szentesíttem azon törvényjavaslatot, melyben az 1848. évi törvények megalkotása emlékének nemzeti ünneplése kifejezésre jutott és amelynek elhatározását a hazafiúi kegyelet sugalmazta.”

A törvényhozók, az ország főrendei és a nép képviselői erre meglepették fővegüket és hosszan és hangosan kiáltották: **Éljen a király!**

A nemzet pedig, amely ma is nagy pompával ünnepelet szerte az országban, holnap ismét ünnepelni fog, legalább a lelkeben, s újra áldást kíván a magyar királyra, aki akkor már sebes gyorsvonaton elmegy az országból.

Itt alább tudósításaink részletesen beszámolnak a mai nap történelmi jelentésű ünnepeléséről. Itt csak még egy nagyobb figyelmet érdemlő körülményt említnék meg. Magyarország koronás királya ma este fedetlen fővel hallgatta az imádságszerű éneket: „Isten áldd

meg a magyart” és mellette volt ünnepelni a hadsereg is. A katonazenekarok jöttek a negyvennyolcz dicsőségét kürtölni, herceg Lobkovitz hadtestparancsnok pedig ünnepli velünk a szabadság ünnepét épúgy, mint Zichy Ferencz, aki szintén nem egy táborban volt akkor velünk. Ezt is fel fogja jegyezni a historikus.

A mai nap története a következő:

A törvényhozók a királlyal.

Pontban feltizenkét órakor már együtt voltak Magyarország törvényhozói a képviselőház tanács-termében. A karzatokról, ünnepi hangulatban nézte a közönség, mint helyezkednek el odalenn a díszruhás főrendek és képviselők, a katonai és egyházi méltóságok.

Az ülésben Szilágyi Dezső és gróf Károlyi Tibor elnökölték.

A megállapított napirendhez képest Károlyi Tibor nyitotta meg az ülést és Szilágyi Dezső jelentette, hogy az ünnepi törvény a felség szentesítésével a Törvénytárba került. Majd ismét Károlyi Tibor kérte fel a képviselőház jegyzőjét, hogy olvassa fel a hódoló felirat szövegét. A felolvasás mély csöndben történt meg s mikor a jegyző a törvényhozás jókívánságait tolmácsoló szavakhoz jutott, az egész együttes ülés lelkesen kiáltotta:

— **Éljen a király!**

A felirathoz kapcsolatos határozat kimondása ismét Szilágyi Dezsőre várt. Kimondotta, hogy a hódoló feliratot az együttes ülésből megviszik a király elé, aki egy órákor fogadja a törvényhozás tagjait. Aztán Szilágyi Dezső megemelte a hangját.

— A hódoló felirat fel fog olvastatni a királynak, akinek emléke örökké egybe lesz forrva ezzel a nevezetes törvényhozási aktussal. **Éljen a király!**

Mindnyájan fölemelkedtek helyükről és lelkesen ismételték:

— **Éljen a király!**

S ekkor már csak a jegyzőkönyv hitelesítése volt hátra. Itt történt az együttes ülés egyetlen derültebb botlása. A főrendek jegyzője ugyanis felolvastván a szokás szerint előre megfogalmazott jegyzőkönyvet, tévedésből azt az utolsó sort is felolvasta, hogy: „az elnök az ülés jegyzőkönyvét hitelesítettnek jelenti ki.”

Pedig ezt a hitelesítést Szilágyi csak a felolvasás után jelenthette ki.

A díszruhás törvényhozók sorain nevetés morajlott át. De még ez is illett a verőfényes, ünnepi ülés hangulatához.

mán a hétköznapi habitusával tüntetett. Meg is szólták miatta:

— A Ház jegyzője vagy. Mégis csak diszbe öltözhetné volna.

Azt mondta rá Rakovszky:

— Mira? Bársonyban jött helyettem Mandel Pál.

De ezek az apróságok nem igen ötlöttek szembe. Még azt is csak kevesen vették észre, hogy míg a szerb főpapok teljes számmal megjöttek, az oláhok közül mutatóba sem jött senki. Ellenben a szászok képviselve voltak — frakkban. (Talán, ha nekik is volna nemzeti díszruhájuk, mint a horvátoknak, ők is fölveszik.) A többiek, főrendek és képviselők, káprázató pompában helyezkedtek el az üvegterő alatt. S mialatt az elnöki dobogón felváltva vitte a szót a főrendiház és a képviselőház elnöke, odalenn a völgyben valamennyi egyszerre beszélt. A főrendi ellenzék látogatóba ment a képviselőházi néppárthoz, a liberális főrendek ott sereglettek a miniszterek körül — és mindannyian igen fesztelenül beszélgetének. Olyan ritkán kerülnek így egy födél alá a két Ház lakói!

De most Károlyi Tibor felhívta Molnár

Antalt (mert a főrendiház elnöke disponál a képviselőház jegyzőjével, viszont a képviselőház elnökének iratait a főrendi jegyző olvassa fel) — és csönd lett a teremben. A karzatról ezer szép asszony hegyezte a parányi füleit.

A hódoló feliratot olvasták fel.

Ebben a díszruhás testületben olvasva, egészen jól festett a viszontagságos felirat. Pedig itt csak Molnár Antal olvasta. Hogy fog még festeni a király előtt, mikor a felirat szavai a Szilágyi Dezső hangjával fognak büszkélkedni! A főrendek és képviselők gyülekezete úgy hallgatta, mintha egészen új volna neki. Mikor pedig az utolsó szó s az utolsó jókívánság is elhangzott, ujjongó kórusban zugott fel a karzatig (talán messzebb is):

— **Éljen a király!**

Aztán Szilágyi Dezsőn volt a vezetés sora. És mondta, amint meg volt állapítva, hogy az együttes ülésből főrendek és képviselők a király elé mennek. És a hódoló felirat fel fog olvastatni az uralkodónak, „akinek emléke örökké egybe lesz forrva ezzel a nevezetes törvényhozási aktussal.”

Mintha minden szót köbe vészt volna

mindjárt, olyan nyomatékkal mondotta. Visszafojtott lélegzettel figyelték valamennyien, aztán Szilágyi kimondta az utolsó szót:

— **Éljen a király!**

Egy szempillantásba került. Bánffy föl-emelkedett a helyén, nyomában mind, aki csak együtt volt és ragyogó látrány — a mesebeli erdő, melynek minden fája drágakövekből való gyümölcsessel volt megrakodva, — ott állott Magyarország egész törvényhozása díszben, lelkesedve.

— **Éljen a király!**

... S öt perczzel később ez a díszbe öltözött tábor, ez a lelkes törvényhozás kétségbeesett erőlködést fejtett ki, hogy a keskeny Sándor-utczában valahogy a kocsijához juthasson. Kocsiszámok hangzottak és nem épen istenes fohászok. Mivel a Sándor-utca keskeny öble fölöttébb alkalmas ugyan arra, hogy a rendőrök tüntetések idején hamar tisztára söpörhessék, de fogatokkal benne felvonulni és elvonulni — egyszerűen képtelenség.

Bizony jó is lesz, ha nemsokára kiköltöztetik a parlamentet ebből a kis ketrecből...

A képviselőházból a várba.

Keréssel tizenkét óra előtt indult el a menet a képviselőházból a királyi várba. A Sándor-utczában a képviselőház előtt ekkor már a borús idő dacára nagy közönség gyűlt egybe és kíváncsian nézte a díszruhás képviselők és főrendek elindulását és a népszerű alakokat megéjtenezte. Gyors egymásutánban robogtak el a fogatok a Múzeum-körut felé. A Károly-köruton és a Váci-köruton, ahol a menet végig vonult, csak kisebb csoportok verődtek össze, a Ferdő-utczán és a Ferencz József-téren azonban nagy érdeklődő közönség nézte a menetet. Színesebbé vált a kép a budai oldalon. A miniszterelnöki palota zászlódeszében pompázott s a körülölközött épületeken is zászlók lengtek. A Szent György-téren két oldalt sorakozott a közönség s mire a hintók ide felérkeztek, a felbők is elhúzódtak az égről s a nap teljes pompájában ragyogott. Csak itt tűnt fel, hogy nagy számban gyűltek fel a bodolók a királyi várba. A függetlenségi egypártiak nem hiányoztak.

A hintók előtte gyorsabban haladhattak a palota elé, ahova a közönséget már nem bocsátották, később azonban mind gyorsabban érkeztek az ünneplők s ekkor a kocsi összetorlódtak. Sokan meg is untak a várakozást és megkerülve a hosszú kocsisort, gyalog mentek be a kis rácsos kapun a királyi kertbe. Grómon Dezső államtitkár, aki elégáns zöld díszruhájában pompásan festett, meg is fenyegette báró Podmaniczky Frigyes „örnagy”:

— Micsoda rendbontás ez?

Az államtitkár mosolygva mentegőzött és felesapva menekült, tovább haladt. Molnár János apát is gyalogszerrel jött. A rossz nyelvek mindjárt megjegyzést is tettek rá.

— Szegény néppárt! Kocsira sem telik!

Az apát elnevelte magát.

Nagyon sok volt az egyenruhás főrend és képviselő. Gróf Andrássy Tivadar is huszárőrhadnagy egyenruhában jött el. Amikor a palota elé ért, valaki oda szólott:

— Nini, a gróf otthon felejtette a patrontás-káját!

A gróf összerezte. — A biz, igaz!

Aztán gyors léptekkel sietett a kocsija után és rövid keresés után sikerült is megtalálnia a kocsiját is, a táskáját is. Nem mulasztott el semmit, amikor — most már teljes katonai díszben a palota elé ért, éppen akkor érkezett oda az öcsese, gróf Andrássy Gyula szintén katonai egyenruhában. Nem szólott neki semmit, csak körülnézegette.

— Rendben vagy Gyula, jöhetsz!

A fiatalabb Andrássy bizonyára azt gondolta, hogy a főhadnagy katonai felebbvalói mivoltában méregeti őt — a hadnagyot.

— Sohasem hittem volna, hogy ez a Tivadar olyan szigorú katona!

Szilágyi Dezső és gróf Károlyi Tibor, a két elnök egy kocsihoz ültek. A közönség megéjtenezte őket.

Nagy mozgolódás támadt a közönség körében, amikor a Szent-György-tér felől feltűnt a hercegprimás piros kocsija. Halk éljenzés hangzott fel. A hercegprimás szelíden mosolygott és kezével intett a közönség felé.

Együtt jött a két Tisza is: Tisza Kálmán és gróf Tisza István. Feltűnést keltett gróf Apponyi Albert világoskék díszruhájában. A gróf nagy érdeklődéssel nézte az új királyi palotát. Volt ideje rá, mert a kocsija sokáig várakozott.

Fél egy már elmult, amikor az utolsó kocsi is eltűnt a királyi palota kertjében.

A király előtt.

A palotába érkezett képviselők és főrendek a szokásos sorfalak között vonultak fel a királyi termekbe, ahol a dísztestőrség teljesítette a szolgálatot. Gróf Apponyi Lajos udvarnagy fél egy tájban már a trónteremben volt és megjelölte a felállás kereteit. Ekkor már a törvényhozás tagjai mind együtt voltak, közöttük olyanok is, akik a törvényhozás együttes ülésében nem vettek részt, a többek között Vasary Kolos bíboros hercegprimás is. Az ünnepi aktus egy órára volt kitűzve s addig a törvényhozók csoportokba verődve beszélgettek.

Pontban egy órakor gróf Apponyi Lajos udvarnagy jelezte a felség érkezését. Előtte ment egy udvari főbiztos, gróf Zichy Ferencz tárnokmester, báró Radvánszky Béla koronaőr, gróf Kluen-Hédervary horvát bán, Vasary Kolos bíboros hercegprimás, a magyar miniszterek, élükön báró Bánffy miniszterelnökkel (csupán Lukács pénzügyminiszter hiányzott, aki jelenleg szabadságon van), gróf Festetics Tassiló, mint a magyar királyi főudvarmester helyettese a palotával, gróf Széchenyi Gyula magyar királyi főlovászmester a kivonatkirályi karddal, mellette Pellet felszentelt püspök az apostoli kereszttel.

A felség oldalán és mögötte mentek gróf Bánffy György, mint a magyar királyi főkamarármester helyettese, gróf Pálffy Andor, a magyar királyi testőrség kapitánya és gróf Paarloussági tábornok főhadsegéd.

A királyt a trónterembe való belépésekor viharos éljenzéssel fogadták s az éljenzés lelkesen zúgott meg jóval azután is, hogy a felség a trónon állott. Láthatóan kellemesen hatotta meg a felséget ez a kitörő és szűni nem akaró éljenzés és többször fejbólintással köszönte meg az impozáns ovációt.

Szilágyi beszéde.

Mélységes csendben lépett elő Szilágyi Dezső az országgyűlés két Házának művészién kiállított feliratával s meghajolva a felség előtt, a következő szavakat intézte a királyhoz:

Felséges császár és apostoli király!

Legkegyelmesebb Urunk!

Az országgyűlés két Háza mély hódolattal jelenik meg felséged előtt, hogy szívvel fakadó köszönetét fejezze ki azért a fejedelmi teiteért, melyvel törvényerőre emelte az országos ünnepre vonatkozó határozatunkat. Legmélyebb tisztelettel kérjük felségedet, fogadja megszokott királyi kegyelmével az országgyűlés két Házának következő hódolati feliratát.

Szilágyi Dezső erre érzés hangon és kifejező hangsúlyozással olvasta fel a feliratot:

A felirat.

Felséges császár és apostoli király!

Legkegyelmesebb Urunk!

A nemzet ujjászületésének félszázados emlékét ünneplve, törvényben megörökített kegyelettel rójuk le hátánkat az iránt a korszak iránt, amely Magyarország történelmi egységét, nemzeti jellegét és államjogi önállóságát megfelelő intézményekkel biztosította.

Az átalakulás nem volt sem rögtönös, sem erőszakos. A nemzet legjobbjainak évtizedeken át tartó hazafias munkája érlelte meg azt a tudatot, hogy a hanyatló nemzeti életet a régi intézmények mellett felvirágoztatni nem lehet, hanem helyükbe az új idők szellemének megfelelő alkotásokat kell ültetni.

Az intézmények emez ujjáalkotását a Felséged királyi előde által szentesített 1848-ki törvények valósították meg.

A népképviselőre alapított törvényhozói hatalom osztályokra, fajokra és felekezetekre való tekintet nélkül lépett életbe s ezzel kapcsolatosan alakult meg a végrehajtó hatalom gyakorlására hivatott felelős miniszterium.

Erdély uniójával és kapcsolt részeinek az anyaországhoz való visszacsatolásával az ország területi épsége helyreállott. Az egyenlő jogképesség s közös teherviselés elvei alapján az előjogok megszűntetésével a nemzet fiait minden osztályra és nemzetiségre való tekintet nélkül fogadtattak be az alkotmány sánczaiba; a nemzet erősebb és nagyobb lett.

Szabaddá tétett a sajtó, hogy a nemzet állami és társadalmi boldogulásának céljaira az új intézményekkel kellően élhessen. A nemzet színei visszaállították ősi jogaikba!

Felséges Urunk! Az ezen intézményekben rejlő nemzeti erő nemcsak alkalmas válságok leküzdésére, de szellemében érintetlenül a Felséged bölcs hozzájárulásával azóta létrehozott alkotásokban újra és újra megnyilatkozva, e nemzet boldog fennállásának s Felséged uralkodó háza dicsőségének pótolhatatlan biztosítékát nyújtja.

Nemzetünk, hála az örök Gondviselésnek és Felséged atyai bölcsességének, ma nem áll létét érintő válságok előtt. Gondolhatunk kegyeletünk lerovására is, mely immár az 1848-iki alkotásokat megünnepelő törvényben kifejezésre jutott. A midőn a félszázaddal ezelőtt lefolyt nagy napok közül egyet kiválasztottunk, ünneplésünk tárgyává nem

tehattünk más napot, mint azt, amelyen az ige testő lőn, amelyen a fenkölt eszmék Felséged elődjének királyi szavára megszűntek csupán nemzeti hajjak lenni, de királyi szentesítéssel ellátva, mint az azokban egybeforrt nép és korona akarata átadva a való életnek, megkezdhetők s meg is kezdték átalakító, örökerejű hatásukat!

Kegyeletünk ezen gyakorlása fonalán fel kell ismernünk örök időkre azt a nagy tanulságot is, hogy a nemzet és a király boldogulását csak közös egyetértésük biztosítja.

Amidőn e tudatban nemzetünk ama dicső korszakának és e korszak alkotóinak emlékét kegyelettel ünnepljük, elfojthatatlan tör ki belünkől történelmi hű ragaszkodásunk és hálaérzete Felséged iránt, mint aki a jogfolytonosság alapjára állott és a nemzettel teljes egyetértésben, törvényben jelölte meg fejlődésünknek útját. Haladásunknak ezen az útján jövőben sem vezethet bennünket más, mint alkotmányunkhoz való türelmetlen ragaszkodásunk s a bizalom és hűség Felséged személyéhez, trónjához és az uralkodó házhoz!

Ezek az érzések hatván át nemzetünket, mi, mint annak törvényes képviselője, ez alkalommal is, a minden hazafis szívében élő azt az óhajlást tolmácsoljuk, hogy Felségedet s királyi családját nemzetünk boldogulására s dicsőségére a mindenek Ura hosszú, boldog élettel áldja meg! (Általános, élénk éljenzés.)

Kik egyébiránt mély tisztelettel vagyunk császári és apostoli királyi Felségednek

legalázatosabb szolgálói:

Magyar-, Horvát- és Szlavonországek

országgyűlésileg egybegyűlt főrendei és képviselői.

A Szilágyi beszéde után és a felirat olvasása közben is többször zajos, lelkes éljenzés hangzott fel, végül pedig elementáris erővel tört ki a lelkesedés, mintha soha szünni nem akarna. Még éljenzettek a törvényhozók, amikor báró Bánffy Dezső miniszterelnök a trón elé lépett és átadta a királynak a válasz szövegét.

A király beszéde.

A király az üdvözítő iratra így válaszolt:

Magyar-, Horvát- és Szlavonországek országgyűlésileg egybegyűlt főrendei és képviselői hű ragaszkodásának bitosítását különös örömmel és legbensőbb köszönettel fogadom főleg a mai napon, mely félszázados évfordulóját jelzi azon emlékezetes és történelmi fontosságú eseménynek, hogy a magyar koronám országai régi rendi alkotmányának és egész közéletének az újabb kor követelményeinek megfelelő szellemben való átalakítását elhatározó ezernyolczszáznyolczadik évi törvények a királyi szentesítést megnyerték.

Örömmel szentesíttem azon törvényjavaslatot, melyben az ezernyolczszáznyolczadik évi törvények megalkotása emlékének nemzeti ünneplése kifejezésre jutott és amelynek elhatározását a hazafiai kegyelet sugalmazta. Mert, miután megállapított azon mód, mely szerint a magyar koronám országai és a többi királyságaim és országaim közt létező közügyek alkotmányosan kezelhetők és a kölcsönös védelem tekintetében a pragmatika szankción alapuló kötelezettségek teljesítendőek, valamint Magyarország és társországai között is a közjogi viszony állandóan rendeztetett, valóban az ezernyolczszáznyolczadik évi törvények átalakító hatása teremtette meg azt az alapot, melyen magyar koronám országainak újabbkori állami léte nyugszik és melyen azoknak szellemi és anyagi fejlődése oly öröndesesen halad.

Bizom magyar koronám országai népeinek hazafiságában, valamint törvényhozóinak körültekintő és higgadt bölcsességében, hogy a létező alapon az állami intézmények tovább fejlesztése

mindig oly uton fog haladni, mely az ország valódi javának és közvetve a monarchia hatalmi állásának és tekintélyének előmozdítására vezet.

E téren és ez irányban mindenkor számíthatnak jóakaratom és hathatós támogatásomra.

Kérve a Mindenhatót, hogy erre célzó közös törekvésünkre legbőszéesebb áldását áraszssa, biztosítom Önöket változatlan kegyelmemről.

A beszéd közben gyakran felhangzott a lelkesült éljenzés, de az ováció akkor érte el a tetőpontját, amidőn a királyi válasz véget ért. A fölriadó éljenzés közben Tiszta Kálmán fölemelte kalpagját és meglengette. A törvényhozók, mintha csak vártak volna e jelle, valamennyien kalaplejtve éljenzték a felséget és zugott az éljenzés mindaddig, míg csak a felség és kísérete ki nem vonult a trónteremből.

Ezzel véget ért a történelmi jelentőségű s valóban impozáns mozzanat és a törvényhozók lassan oszladni kezdtek. A közönség pedig, amely a Szent György-téren türelmesen várakozott, újból megéljenzte kedvenc alakjait. S ekkor sok éljent kapott Wekerle Sándor is.

A főváros diszgyűlése.

A főváros köztörvényhatósága is örvendett az őrvendézőkkel, ünnepeket az ünneplőkkel; délután diszgyűléssel, este a királynak rendezett fáklyamenettel és szerenádokkal. Ahol érzelmek kifejezéséről, hazafias öröm tolmácsolásáról van szó, a főváros köztörvényhatósága, sohase marad a második helyen, mindenütt előljár, néha pedig legeslegelső.

Egyébiránt a közgyűlés korántse volt olyan pompás, mint a minőnek gondolták. Magyar diszruha kevés volt, igazán jóformán csak az elnöki emelvény juttatta eszébe a nagyközönségnek, hogy ünnepel a törvényhatóság. De ezt a kis külső hiányt kipótolta, hogy a köztörvényhatósági bizottság tagjai emberemlékezet óta nem látott nagy sokaságban jelentek meg a közgyűlésen. Alig hiányozhatott közülök kettő-három. És lelkes volt a hangulat is. Márkus József főpolgármester megnyitja és a hódoló felirat után, melyet Rényi Dezső főjegyző írt és olvasott fel, soká is hallatszott a tetszés moraja.

Az ünnepély pontos időben délután négy órakor kezdődött. A elnöki csemettyű szavára mindenki besietett a tanácskozó-terembe s elfoglalta a helyét. Az előadói asztal kapta meg az első pillanatban a figyelmet. Ezen volt a hódoló felirat, magyar stílus arany- és ezüst-abroncsokkal körülfogott gyönyörű kis üvegtokban. Az asztal mellett két diszruhás hajdu állott, a főváros két legdálisabb termétű hajduja.

A megnyitó.

Márkus József főpolgármester a zaj lecsillapodása után a következő beszéddel nyitotta meg a gyűlést:

Tisztelet közgyűlés!

Állami létünk legdicsőbb korszakának ünnepelésére gyűltünk itt ma egybe.

Lehetek, sőt voltak is hazánk történelmének külsőleg fényesebb, ragyogóbb korszakai, amelyek az idők végtelenségéig hirdetni fogják a magyar nemzetnek kimagasló erőnyeit, híret, vitézségét, harci dicsőségét, de az alkotásoknak értékét, becsét és hatását mérlegelve, jelentőségében mindezen korszakokat messze felülmúlja az 1848-ik év és az azt megelőzőtt küzdelmeknek negyedszázadra terjedő korszaka.

Az 1848-ik év málvreható következményeiben egyik legnevezetesebb forduló pont hazánk ezeréves történelmében. A nemzet új biztosítékokkal veszi körül az ország függetlenségét és önállóságát; kibontakozik az elavult rendi szervezet beközből; le-dönti a válaszfalakat, amelyek annyi időn át szét-tartogták, és azoknak romjain az új kor szellemének, a szabadság, az egyenlőség és a testvériség magasztos eszméinek megfelelő alkotásaival bevezeti Magyarországot a modern államok sorába.

A nagy átalakulás azonban, amelynek az 1848-ik évi törvények alapjait vetették meg, nem következhetett be súlyos rázkódások nélkül. A nap — amely az 1848-ik évi törvényeknek meghozatalával oly ragyogó arccal kelt fel nemzeti éle-

tünknek látóhatárán, egy szebb, egy dicsőbb jövőnek hitét és reményét hirdette — csakhamar elborult; elborult, mielőtt delelőre juthatott volna.

A nemzet csak rövid ideig élvezhette annyi küzdelem árán visszavitt alkotmányát, jogait és szabadságát. A hazafiai örömmel és lelkesedésnek rövid derűjét ismét a megpróbáltatásoknak szomorú napjai váltották fel.

De e megpróbáltatásoknak súlyát is nemes megadással viselte a nemzet. Tudott tűrni és szenvedni, mert századokot át megtanulta azt, de nem tudott lemondani. Csüggedést nem ismerve, szívós kitartással ragaszkodott a maga törvényes igazához s amidőn e kitartása őt az 1867-ik évi kiegyezés nagy műrében győzelemre segíté, új életre kelték szunnyadó erői és azóta, mintha a multaknak mulasztásait a varázslat hatalmával akarná helyrehozni, felszabadult erőit a közéletnek minden terén lázas munkásságban fejté ki; munkásságban, amelynek nincs más vágya, mint a nemzet és korona között helyreállott bizalomnak minél bensőbbé tételével a trónnak szilárdsága és biztonsága.

Az 1847—48-ik évi országgyűlés alkotásainak azon nagy fontosságon kívül, amelylyel azok állami életünk újjászülése szempontjából bírnak, Budapestre nézve még különös jelentőségök is van.

Buda volt ugyan 1703. óta az ország fővárosa, de csak névleg volt az; a valóságban az 1848-ban lett az által, hogy az 1848-ik évi III. és IV. törvények a felelős miniszterium és az országgyűlés székhelyéül Budapestet jelölték ki.

És ha most, az azóta letűnt félszázad határára felvetjük azt a kérdést, vajjon Budapest és annak polgársága méltónak bizonyult-e a kitüntető bizalomra, amelyet az 1847—48-ik évi országgyűlés beléje helyezett, jogos önérettel és a kötelesekkel reá teljesítésének megnyugtató tudatával adhatjuk rá válaszul: igenis, méltónak bizonyult! Méltónak bizonyult, mert ime a törvényhozásnak és Budapest polgárságának bölcs előrelátásból és nemes áldozatkészségből a régi Pest, Buda és Óbuda helyén, amelyek alig voltak képesek a provinciális városok színvonalán felülemelkedni, ma egy ifjú, erőteljes duzzadó nagy világvárosnak hatalmas körvonalait látjuk kiemelkedni, ahol tudomány, irodalom és művészet, ipar és kereskedelem nem remélt virágzásnak indult; amelynek erős köteletségérzettel és lelkes nemzeti öntudattal áthatott polgársága semmiféle áldozatot sem kímél arra, hogy Budapestet a nemzet politikai, kulturális, gazdasági és társadalmi életének méltó központjává, az országnak valóban díszévé, büszkeségévé avassa.

De amidőn a haladásnak láttára, amelyet a nemzeti erő megnyilatkozásaként az ország és székes fővárosunk közéletének minden ágazatában felmutatni képesek vagyunk, keblünket az öröm és büszkeség érzete hatja át, rut. hálálanság volna felednünk azt, hogy e haladás nem egyedül a mi érdemünk, sőt csak csekélyebb részében a miénk. Az érdem első sorban és nagyobb részében azon nagy férfiak, akik az 1848-ik év korszakos alkotásaival e haladásnak, köz- és társadalmi életünk erőteljes átalakulásának alapjait megvetették.

Buzgó áhitattal szívünkben az isteni gondviselés iránt, amelynek kifogyhatatlan kegyelme ez országot annyi veszély között ezer éven át megtartotta, rójjuk le azért soha ki nem haló elismerésünk, hálánk és kegyeletünk adóját mindazok iránt, akiknek hazaszeretete, bölcsesége, kitartása és lelkesedése ez alkotásokat létrehozta. És a visszaemlékezésnek ez ünnepélyes pillanatában, amelynek hatása alatt szívünk kitárul és lelkünk magába száll, tegyünk szent fogadást; tegyünk fogadást arra, hogy követni fogjuk dicső elődeink nemes példáját a haza szeretetében, a trón iránti hűségben és ragaszkodásban; hogy híven megőrizzük a hagyományt, amelyet drága örökség gyanánt reánk hagytak és hogy az ő szellemükben folytatjuk a művet, amelyet megkezdettek: nemzeti újjáalakulásunk nagy művét!

E fogadással ajkamon s a nemzetünk jövőjébe vetett hittel és bizalommal szívemben, a mai diszgyűlést ezennel megnyitom!

A tetszés zaja többször megszakította a beszédet s a végén perczeleg tapsoltak, éltették a királyt és a szónokot.

Az alkalmi beszéd.

Halmos János polgármester szólott ezután. Vázolta az 1847/48-iki pozsonyi országgyűlésen történt nagyfontosságú alkotmányváltás előzményeit, a vármegyéknek az alkotmány védelmezésében a török időkől fogva hordott szerepét. Áttért ezután a testőrség kebelében Mária Terézia uralkodása alatt a nemzeti nyelv művelését célzó mozgalomra s azokra az eszmékre, amelyek a mult század vége óta forrottak s lassankint át is mentek már a nemzet köztudatába és az 1847/48-iki országgyűlésen testesültek meg törvényalkotás formájában.

„Hogy az 1847—48-iki országgyűlésnek sikerült ezen törvényeket megalkotnia — így folytatja ezután — abban, természetesen első sorban az egész nemzet érdemeit elismerve, főképen két férfinak volt legnagyobb része: Szóchenyi Istvánnak és Kossuth Lajosnak. (Éljen! Éljen! Nagy derűség.) Az egyik maga a higgadt, nyugodt és óvatos megfontolás, mely azonban nem hozhatta volna létre a szükséges reformokat, mert agitációjából hiányzott valami, ami a szabadelvűséget teljesen diadalra juttathatta volna; a másik ezek ellenkezője, a hæv, a tűz, a szenvedély és a lelkesíteni tudás, mely viszont egymagában, amannak mérséklő hatása nélkül tulmenve a szükséges korlátokon, a személyes érdekeket, szűzados jogokat hívta volna ki elkeseredett haragra. Mindkét nagy férfi ugyanegy célra törekedett, ugyanazon szabadelvű eszmét akarta megvalósítani, de más uton, más eszközökkel. Így egymás eszméit támogatva, az egyik hevítve, a másik mérsékelve, megszületett e két irányzathól az a szerencsés alkotás, mely elődeink bölcseségének, államférfiúi kiválóságának szerencsés terméke volt.”

Fejtegeti ezután a harminczegy 48-adiki törvényczikkely szentesítése napjának, április t i z e n e g y e d i k e n e k és a mai félszázados évfordulónak a jelentőségét s terjedelmes beszédét a következőképen végzi:

„Ha hálás kegyelettel adózunk V. Ferdinánd királynak azért a pusztá tényért, hogy a 48-iki törvényeket szentesítette, úgy még nagyobb hálával és hódolattal teljes ragaszkodással telik meg szívünk I. Ferencz József királyunk iránt, ki a sok félreértés, sok ellenséges behatások által szenvedésekbe döntött hazánknak visszaadta alkotmányát, és megnyitotta előtte a hasznos tevékenységnek és békés fejlődésnek útjait. És felséges királyunknak ezen nemes szívre hulló tette csak újabb indok arra, hogy törbetelen hűséggel, szeretettel, rajongással és ragaszkodással vegyük körül az ő szent személyét, alkotmányának leghűbb őret és védelmezőjét, ki nem csak Magyarországnak, hanem abban szeretett fővárosunknak is fejlődését előmozdítja, ki az által, hogy negyedfél száz év után Budapestet tette valóságos királyi székhelyévé, fel fogja ránk deríteni Nagy Lajosnak és hadverő Hollós Mátyásnak dicső korszakát. Az ő nemes példaadása nyomán törekedjünk tovább fejleszteni nemzetünk politikai, közgazdasági és kultúris életét azon az alapon, melyet a 48-iki törvények megteremtettek, a nemzeti erőnek s az igaz szabadelvűségnek alapján. És akkor ha kell is küzdenünk mostoha végzetekkel, de férfiúi bátorsággal haladva előre pályánkon, meg fogja e nemzet érne európai életének második ezred-évet is. Éljen a király, éljen a királyné, éljen, mind örökre éljen 1848!”

Mikor a szónok a király nevét kiejtette, mindig felzúgott az éljen. A beszéd végén megvárta, míg a király és királyné éltetése elhangzik s ezután mondotta, hogy éljen 1848. Mosolyogtak és tapsoltak nagyon sokáig.

A hódoló felirat.

Az elnök felhívására Rényi Dezső főjegyző felolvasta a hódoló felirat szövegét, amely szóról-szóra itt következik:

Felséges Császár és apostoli Király!

Legkegyelmesebb Urunk!

Ezer éves hazánk küzdelmekben és dicsőségben gazdag történetének legfényesebb lapjaira van feljegyezve az a korszak, amelynek ünneplésére a mai napon egybegyűltünk.

Lelkünk mélyében áhitat kél és megilletődés fakad; szívünket lelkesültég tölti el, ha képzeletünk szárnyain visszaszállunk az ötven év előtti tavasz ragyogó napjaira, azokra a dicső napokra, amelyeknek méhében a népszabadság és az ujonnan született Magyarország fogant meg.

Legjobbaink már azelőtt évtizedeken át tartó nehéz küzdelmet folytattak azért, hogy avult intézményeinek helyébe a kor szellemének megfelelő lépjenek; a nemzet, amelynek felfogásában, lelkületében nagy átalakulás ment végbe, önként ajánlotta fel a szabadságjogokat a haza minden polgárának; a köztudatban mély gyökeret vert az a meggyőződés, hogy állami életünket az új viszonyokhoz mérten kell berendeznünk, ha jövendő boldogulásunk feltételeit a későbbi időkre biztosítani akarjuk.

És nagyjaink szívós kitartása, az egész nemzetnek a hazaszeretet tiszta forrásából fakadt lelkes törekvése kivívta a nagy célt, melyért zászlót bontott, kivívta a Felségéd királyi előde által, ötven évvel ezelőtt szentesített 1848-iki törvények megalkotásával.

E nagy alkotások lettek alapjává az alkotmányos új Magyarország szilárd épületének; ez alkotások voltak forrásai a polgári szabadságjogoknak és azok által vált a polgári elem a nemzet egyik létfentartó tényezőjévé; ezek döntötték le a válaszfalakat, melyek társadalmunkat

osztályokra tagozva a nemzeti erők teljes érvényesülésének útjában állottak; ezek adtak szabadságot a gondolatnak, hogy bilincseitől menten szárnyal-hasson; ezek az alkotások állították helyre a területi egységet és szereztek vissza ősi jogait nemzeti színeinknek.

Ez alkotásaival az 1848-iki törvényhozás milliók szívében táplált vágyakat, az egész nemzet lelkében élő jogos törekvéseket valósított meg; e ép azért a törvényhozás csak a nemzeti kegyes-ség és hála kötelességének tett eleget, amidőn április hava 11-ik napját, mint azt a napot amelyen dicső emlékezetű V. Ferdinánd király az 1848-iki törvényeket szentesítette, nemzeti ünneppé nyilvánította.

Budapest székesfőváros közönsége, mely a nemzeti vívmányokért folytatott küzdelmekben a legelső sorában állott s mely a város falai között lefolyt hazafias mozgalmak magasztos emlékeit hiven őrizi, a lelkesedésnek fokozott érzelmeivel ünnepli e napon.

Ünnepli az 1848-iki alkotásokat, melyeknek fentartása és továbbfejlesztése biztosítja az ország és a trón szilárdságát és amelyek a székesfőváros felvirágzásának is tartós alapjait vetették meg; de ünnepli egyúttal a nagy alkotók emlékezetét, akik törhetetlen akarattal, önfeláldozó hazaszeretettel erejével teremtették meg a művet: ünnepli a nagyok emlékét, akik látnoki szemmel jelölték meg a jövő nézeteinek számára az ösvényt, amelyen haladva, hazánk virágzóvá, nagyvá és erőssé lesz!

És kegyeletünk ez örömmünnepe, amidőn visszatekintünk nemzeti életünk ezen nevezetes időszakára, hogy jövő nézeteinkre új erőt, új kitértést, új lelkesedést merítsünk annak dicső példájából: szívünk meleg érzelmei önkéntelenül Felséged felkent személye felé szállanak, kinek hűséges magyar nemzete iránt táplált atyai szeretettől áthatott alkotmányos uralkodása alatt termették meg valójában amaz intézmények áldásadó gyümölcseiket.

Engedje meg Felséged, hogy nemzeti üjjászülésünk ünneplése alkalmából megújítsuk felséged előtt soha nem tántorodó királyhűségünk fogadalmát: engedje meg — Felséged, hogy a kegyelet és hála eme megszentelt ünnepe mélyes ragaszkodásunknak, hódolatleljes szeretetünknek legtisztább érzéseit Felséged legmagasabb trónjának számolya elé vigyük és kifejezést adjunk annak. Hogy a boldogító összhangban, mely Felségedet, a felséges uralkodóházat és nemzetünket egymáshoz fűzi, hazánk és székes fővárosunk jövő nézete nagyságának és virágzásának biztos zálogát látjuk.

Ez érzésektől áthatva kérjük Istent, áraszon hazánkra, Felségedre és a felséges uralkodóházra áldást és boldogságot: oltalmazza Felségedet és tartsa meg Felségednek drága életét hazánk és nemzetünk jarára sokáig!

Kelt Budapesten, a székes főváros törvényhatósági bizottságának 1898. évi április hó 11-én tartott rendkívüli közgyűléséből.

Márkus József
főpolgármester.
Matuska Alajos
alpolgármester.

Halmos János
polgármester.
Rózsavölgyi Gyula
alpolgármester.

Rényi Dezső
főjegyző.

A határozat.

A feliratot zajos tetszéssel fogadják s a főjegyzőnek sokan gratuláltak.

Márkus József főpolgármester elnök ki-mondja a határozatot amely szerint a köztörvényhatóság hódoló feliratát holnap délelőtt küldöttség viszi a király elé. Ezzel a diszközgyűlést, mivel a napirenden egyéb nincs, be is rekeszti. Éljen a király!

Éljen! Éljen! zugott a karzat és a terem egyaránt.

Valamennyien odatódultak az előadóhoz s nézték a hódoló felirat mesteri takaróját. Majd egy óra hosszáig tartott, míg a terem kiürült.

Fáklyásmenet a királynak.

Nem a tömeg, hanem az intelligencia tüntetése volt ez! Fényesen sikerült, Talán szebben is, mint gondolták.

A fáklyásmenet gondolatát a hatóság vetette föl, a rend fentartásában is nagyon közreműködtek a főváros tisztviselői, de a közel háromezer fáklyás, a főváros polgárságának a sorából került ki.

A gyülekezés.

A fáklyavivők gyülekezése délután 6 órakor kezdődött a régi városháza körül. Jöttek kettesével, hármással, aztán pedig seregestül — valamennyi ünneplő fekete ruhában.

A városház-teret már jóval előbb elzárta a rendőrség s be nem bocsátott senkit, akinek igazolványa nem volt. Azok is, akik fáklya-utalványt, vagy másféle passe pour tout mutattak, csak gyáleg juthattak át a kordonon. Hasonlóképp volt elrekesztve az Eskü-tér és a Petőfi-tér is.

A gyülekezésre három pont volt kijelölve. Az egyik a piaristák házának a Petőfi-térre eső sarka, a másik az épület eskü-téri oldala, a harmadik az ugynevezett zöld-ház. Ez volt az első főcsoport, amelyben a főváros tanácsa, köztörvényhatósága is gyülekezett. Mind a három ponton katona-zenekar állott teljes díszben. Ezek választották el menetközben az egyik tömeget a másiktól. A zöld-ház előtt volt az I. honvédegyalozred zenekara B a c h ö József karmester vezetése alatt, a Petőfi-téren gyülekező csoportnál a 32. és a harmadik ponton a 38. gyalogezred zenekara.

Hetedfél órakor megjelentek a fáklyakiosztók s aki már előbb ki nem vette a régi városháza portá-sától, annak most adtak egy szálat egy utalvány alapján. Akinek utalványa nem volt, az nem csatlakozhatott a menethez.

Valamivel hét óra előtt jöttek a tanács tagjai Márkus József főpolgármester vezetés alatt s nem-sokára ezután kivonult a főváros díszruhás hajdu-csapatja is, a főváros ezredévi lobogójával és egy nemzeti zászló alatt. A zöld ház előtt levő csoport és a honvédezenekar közé állottak.

Mikor megkondult a harangszó, a tűzoltóság kirendelt kürtöse jelt adott a fáklyák meggyújtásá-ra. Hogy annál hamarabb megtörténjen, a rendezők szájról-szájra adták:

— Fáklyát gyujts! Fáklyát gyujts! — ami nem csekély derűtséget is keltett.

Néhány percz ujából mulva felhangzott a kürtészó:
— Indulás!

A honvédezenekar rázendítette a Klapkaindulót: Fel, fel vitézek, a csatára — és az első csoport kivonult az eskütérrel, a Duna partjára.

A Petőfi-térről a várig.

Mintha csak egy gyalogezred lett volna, olyan volt a menet. Szabályos négyes sorok, egymástól mindegyik és mindenki a kellő egyforma távolságban, hogy a fáklyák bajt ne csináljanak.

Hat díszruhás lovasrendőr lovgolt legelő, mintegy ötven lépéssel megelőzve a tömeg élét. Ezek után mentek a főrendezők Goreczky Zsigmond, Á m t m a n n Géza tanácsjegyzők, B é l Mihály tornatanár és S z i l y József tűzoltó-főparancsnok. Következett a honvédezenekar, ezután a hajdu-csapat a lobogókkal s nyomában az első csoport, amelynek élén Márkus József főpolgármester, H a l m o s János polgármester, M a t u s k a Alajos alpolgármester és R a d o c z a János országgyűlési képviselő, fővárosi bizottsági tag mentek, valamennyien fáklyával. Lehetek nyolcz-kilencszázban ebben a csoportban.

Mintegy száz lépéssel utánok jött a következő csoport a maga katonazenekarával s ezt is száz lépés választotta el a harmadik csoporttól.

A honvédezenekar egymásután húzta a leg-szebb magyar népdalokat s valóban jókedv uralkodott az egész nagy sokaságban.

A Petőfi-térről a Rudolf-rakparton vonultak a lánczvidékhez. A gyalogjáron mindenütt csak úgy zsongott a tenger nép, az ablakokban ember ember hátán tolongott, hogy legalább valamit lásson.

A Ferencz József-tér sarkán a publikum soráiból elküldött valaki:

— Éljen Kossuth Lajos!

Éljenés hangzott és a másik pillanatban ezren meg ezren zugták:

— Éljen a király!

Az ablakok egymásután teltek meg égő gyertyákkal s mikor a menet a lánczvidékhez ért, a királyi várak első emeletén is kigyúlt a villamos fény.

A lánczvidék már egy negyedórával előbb nem bocsátottak senkit, hogy a fáklyásmenet akadálytalanul vonulhasson át. A két hidfőnél talán épen e miatt tolongott oly beláthatatlan sokaság, de, ami ritka eset, nem fordult elő egyetlen bántó incidens sem.

Valami festői látvány volt az egész a lánczvidék középső részéről. Az eleje már ott volt az emberáradatnak, a vége még csak akkor mozdult ki a Petőfi-térről. Véges-végig, mintha csak valami tűzfolyam hömpölygött volna.

A lánczvidék budai fejtől föl a várig az út mindkét oldalán ki voltak az ablakok világítva s a gyalogjárók mellett a polgárság csinált kordont, hogy a kivánesiak valahogy meg ne zavarhassák a fáklyások zárt rendjét.

Mikor a menet éle bekanyarodott a vár kapuján, a honvédezenekar rázendítette a Rákóczy-indulót. Az egész vár egy hatalmas egetverő eljenzésben tört ki.

A Szent-György-téren a katonazenekar elhallgatott s míg az óriási félórás menet elejétől végig beérkezett a királyi vár udvarába, egyebet se lehetett halni, csak: Éljen a király.

A palota udvarán.

Este nyolcz óra tájban egymásután világosodtak ki a budai vár házai és palotái. A miniszterelnöki palota világos ablakai csodálkozva néztek le a teljesen üres lánczvidékre és a mérsékelt népes Albrecht-utra, amelyen a kocsiközlekedést már hat órakor beszüntették s csak megfelelő igazolvánnyal ellátott kocsikat bocsájtott fel a szokatlanul nagyszámú rendőrség.

Fenn a várban a Szent-György-térhez vezető összes utakat, úgy a gőzsziklót is elállotta a rendőrség s csak igazolványos urakat bocsájtottak be úgy a térre, mint a palota udvarához vezető utra.

Magára a palota tágas udvarára csak a budai dalárdát, a fáklyásokat, a sajtó néhány képviselőjét s egy-két főrangú urat eresztettek be.

A budai dalárda és a vele ezuttal együtt működő dalos-egyesületek tagjai, mintegy ötszázban, a nagy erkély előtt helyezkedtek el élükön karnagyokkal, B e l l o v i t s Imrével.

Az udvar keleti szögletében néhány testőrtiszt s udvari hivatalnok állott. Ott tartózkodott Hieronymi Károly is családjával. Az udvaron való ide-oda járkálást nem engedték meg a termelés burgszandárok. ellenben a sajtó néhány képviselője, kikkel szemben az intézők igen előzékenyen és tapintatosan viselkedtek, hivatásuk teljesíthetése céljából szabadon közlekedhettek.

Félkilenc óra tájban érkezett meg az első fáklyás-csoport Márkus főpolgármester, Halmos János polgármester, Matuska Alajos alpolgármester és Radocza János képviselő vezetése mellett, ezután nagy rendben vonultak fel a többi fáklyások, akiknek elhelyezkedése teljes harmincz perczig tartott. Lehetek vagy 3500-an s szép rendben állottak fel az egész udvarban, amelyet az erős fény nappali világosságba borított.

Feltűnő volt az a csend, amely a tágas térségen uralkodott. Az a körülbelül 4000 emberből álló tömeg, amely ott volt, némán állott s legfeljebb csak Ammann Géza rendezőnek a csapársarki okoztak észrevehető neszt, amint egyik csoporttól a másikig futkosott.

Egyszerre világosodtak az udvarra nyíló nagy terem villamos csillárai s csöndes neszt suhant végig a sokaságon. Kevés vártatva megjelent báró Bánffy miniszterelnök az erkélyen s leszárt az udvarra Márkus József főpolgármesternek, hogy vajjon rendben van-e minden. Az igenlő válasza a miniszterelnök visszavonult a terembe, hogy jelentést tegyen a királynak s ekkor lent a katonakürtös megadta a vigyáz-jelet.

A derék katona-muzsikus nagy igyekezettel fujta a Haptachtot; nagy igyekezettel és megfelelő lelki szorongással s sikerült is kivágnia neki egy oly takaros gikszert, amelyet megirigylhetett volna tőle a világ valamennyi tenoristája.

Mindéz azonban egy cseppet sem zavarta az igazán ünnepies és méltóságteljes hangulatot, melyet sajtószertűn befolyásolt a tengersok fáklya csendes lobogása.

A jeladás után csakhamar megjelent a király a vörös draperiával díszített erkélyen huszártábor-noki egyezruhában, mögötte báró Bánffy Dezső miniszterelnök díszmagyarban.

Ekkor megmozdult a levegő az udvaron s a felharsanó éljenzaj mintha egymaga sokkal világo-

sabbá tette volna a teret, mint a többzernyi fáklya.

A király többiben katonásan köszönt és ezalatt a szomszéd erkélyeken megjelentek a miniszterek is, akiket a király meghívott, hogy az oldalán tekintsek meg a loyális manifesztációt. — A miniszterelnökön kívül a király körül voltak még gróf Apponyi Lajos udvarnagya, Lobkovitz herceg hadtestparancsnok, gróf Paar főhadsegéd és Kónig Károly udvari tanácsos.

Az éljenzés lecsillapodta után a dalosok megkezdtek a szerenád első számát az „Üdvözlétek”, Sella kompozícióját. A hatalmas karének hullámai telezsongták a tágas teret a minél hatalmasabban zendültek fel a komolyakkorok, annál igazabb és melegebb lett a hangulat. A karének végeztével újra felharsant a lelkesedés s most már az udvaron kívül állók is meghallották, hogy:

— Éljen a király!

S az ép oly hatalmas, mint igaz királyember ott fenn az erkélyen, látható megindultsággal köszönt le a sokaságnak.

A szerenád második száma Huber Károly „Honfidal”-a még impozánsabbul hangzott, mint az első. A derek budai dalárda az ő kitűnő karmesterével Bellovic Imrével megadta az ünnep külső fényének a hozzávaló belső melegséget.

Ujabb eljenriadal!

Ezután a polgármesterek és Radocza János a király óhajására felmentek a felséghez tisztelni és ezalatt a dalosok rázendítették a világ legszebb himnusát, az isten áldd meg a magyart.

A király a legszívélyesebb szavakban mondott köszönetet a fővárosi törvényhatóság és a fővárosi polgárság képviselőinek a polgárság ragaszkodásának ezen gyönyörű megnyilvánulásáért és nagy elragadtatással nyilatkozott az egész felvonulásról, amelyet lakosztályának egyik ablakából nézett végig.

Márkus főpolgármester megjegyezte, hogy mindez csak szerény jele a fővárosi polgárság érzelmeinek, amelyben az egész ország osztozik. A főváros polgársága boldognak érzi magát, hogy szeretett királyára iránt való ragaszkodásának kifejezést adhat.

Ezalatt lent a dalosok igaz lendülettel énekeltek a magyar himnust. Ez a dal igazán felszállott az Égek Urához s ebből a dalból kiérzi a király azt, hogy milyen korlátlan hatalmas ur ő a magyar szívek felett.

A himnus utolsó hangjait már a frenetikus éljenzaj vitte fel a magasba. A király katonásan köszönt vagy háromszor s ezután kíséretével együtt visszavonult a terembe.

A fáklyásmenet a legnagyobb rendben a díszteremre vonult, ahol eloltották a fáklyákat s a nagy sokaság példás nyugalommal széjjeloszlott.

A vidék ünneplése.

A táviró az ország minden részéből hírt hoz a vidék ünnepeiről. Emelkedett, ajtatos hangulathoz dicsérték a felekezetek templomaiban az Urat, a törvényhatóságok közgyűlésein lelkes alkalmi beszédek hangzottak és a színházak előadásain is zúgott a taps. Tudósítónktól a következő telegramokat kaptuk:

Pozsony, április 11.

Április tizenegyedikét Pozsonymegye és Pozsony városa egyforma lelkesedéssel ünnepelte meg. A megye közgyűlésén Klempa alispán elnökolt. Góni Ignác stamfai plébános ünnepi beszédet mondott, indítványozva, hogy e nap emlékére készítsék el István nádor és az első miniszterium szoborát. Az indítványt nagy lelkesedéssel fogadták. Patóczy főjegyző ezután felolvasta a királyhoz intézendő hódoló feliratot. A város közgyűlésén Dröxler polgármester volt az ünnepi szónok; a hódoló felirat pedig, amelyvel ő felséget üdvözli, Bröilly főjegyző tollából ered. Huszonhét szegénysorsú honvédek fejenként ötven korona jutalmat osztottak ki. Este a színházban előadás volt.

Mezőtur, április 11.

Mezőtur városa hálaadó istentisztelettel és közgyűléssel emlékezett meg a nevezetes évfordulóról. Az egyházi és világi szónokok beszédeit egyformán áthatotta a meleg hazafiság.

Beregszász, április 11.

A város lobogódiszben ékeskedik. A megye közgyűlésén dr. Hagara Viktor főispán lendületes beszédet mondott. Azután a város notabilitásai a kaszinóban lakomára gyűltek össze.

Ipolyság, április 11.

Kora reggel tarackdurrogás jelezte, hogy a város egy rendkívüli, magasztos ünnepre virradt. Tíz órakor a római katolikus templomban mise volt és ugyancsak ünnepi istentiszteletet tartottak a zsidó templomban, ahol Grossmann Gyula beszélt. Este kivilágítás és fáklyásmenet volt, valamint díszhangverseny, amelyben közreműködtek: Szélepcsényi Linka, Szabados Béla, Fáy Frigyes és Tomm Béla.

Nyíregyháza, április 11.

A templomokban a hívők ünnepi istentiszteletre gyűltek össze. A zsidó hitközség iskolájában szép ünnepély volt, amelyen báró Feilitsch Bertold főispán és Benes László polgármester is megjelentek. Fried Armin hatásos beszédet mondott, Fried Helén pedig költeményt szavalt a király dicsőítésére. A többi iskola a husvéti szünet miatt máskor ünnepel.

Sopron, április 11.

A vármegye díszközgyűlésére csak úgy tödült az előkelő közönség. A karzaton elegáns hölgyek voltak. Simon Ödön főispán lelkes elnöki megnyitója után Báditz főjegyző briliáns szónoklatot tartott és felolvasta a királyhoz intézendő feliratot. A város közgyűlésén Hering Zsigmond bizottsági tag beszélt és Reichenhaller főjegyző mutatta be a hódoló feliratot. A kaszinóban fényes ünnepélyt és lakomát tartottak. Poszvetth Sándor theologiai igazgató tartalmas beszédet mondott, Balogh István pedig pompás ódát szavalt. A magyar és a német dalárda együttesen adott elő hazafias énekeket. A katonaság mindenüvé kapott meghívást, de sehol sem jelent meg. A város 500 forintot juttatott a szegényeknek.

Eperjes, április 11.

A katolikus templom istentiszteletén képviselve volt a megye, a város, a helyőrség és az összes testületek. A misét Pletényi Endre celebrálta. Mise után felolvasta Bubicus püspök alkalmi pásztorlevelét. A zsidó templomban Austerlitz Maier rabbi megható imát mondott a királyért és a hazáért. A többi templom is méltó módon ünnepeit.

Miskolc, április 11.

Borsodmegye díszközgyűlésén Léva József volt alispán, a jeles poéta, gyönyörű beszédet mondott. Dicsőítette a királyt és szolt Kossuthról, Széchenyiről, Deákról és Szemeréről. A királyt lelkesen éljenzették.

Lőcse, április 11.

Szepesmegye törvényhatósága a negyvennyolcas események felszázados évfordulóját díszgyűléssel ünnepelte, melyen dr. Neogrády megyei főjegyző ünnepi beszédet mondott.

Igló, április 11.

Igló város közönsége a 48-iki törvények szentesítésének felszázados évfordulóját díszközgyűléssel ünnepelte meg. Dr. Nosz Gyula nagyhatású beszéde után a városi képviselőtestület hazafias lelkesedéssel a királyhoz és a 48-iki törvényekhez való törhetetlen ragaszkodásának adott kifejezést.

Baja, április 11.

A felekezetek templomaiban istentisztelet volt. A város díszközgyűlést tartott, a kaszinó pedig az évforduló emlékére az összes iskolákban nagyobb alapítványokat tett. A törvényhatóság közgyűlésén dr. Hegedűs Aladár polgármester, Erdélyi Gyula főjegyző és Vojnics Dániel apátplébános beszélt.

Fiume, április 11.

Az összes állami és magánhivatalok, bankok, intézetek, a gőzhajózási társulatok épületein magyar lobogó díszlett. A pénzügyigazgatóság épületén olyan két hatalmas trikolor lengett, hogy a második emeletről a járdáig leért. A kikötőben horgonyzó összes hajók szintén zászlódíszit öltöztek.

A Fiumében székelő valamennyi konzul ki- tüzte lobogóját. Dél előtt 9 órakor a dombon ünne-

pélyes Te Deum volt, amelyen megjelentek József főherceg és családja, József Ágost főherceg és Agusta főhercegnő, a közös hadsereg, a tengerészet és a honvédség tisztjei Castaldó tábornokkal az élükön, az állami és városi tisztviselők. A tisztviselők egylete is rendezett ünnepélyt, amelyen Tóth Géza, dr. Szöllőssy Gyula, Frankis István és Kithberger Viktor beszélték és szavalták, a daloskör pedig a „Himnusz”-t és a „Szózat”-ot énekelte.

Sátoralja-Ujhely, április 11.

A város fel van lobogózva, az üzletek zárva. A gyártelepi zenekar ébresztővel járta be a várost. A vármegye díszközgyűlésére a terem szorongásig megtelt. Matolai Etele alispán szép megnyitója után báró Vecsey vezetése mellett köldöttség ment Molnár Imre főispánért, akit megérkezésénél hangos éljenzés köszöntött. Rövid beszéde után Dókus Gyula főjegyző remek szónoklatot tartott. Este a várost kivilágították és lampionos-körmenet is fokozta a színes kép hatását. A színházban előadás volt.

Eger, április 11.

Az összes felekezetek istentisztelettel ünnepelték meg a napot. Az iskolák ünnepe 17-én lesz.

Mokrin, április 11.

A község képviselőtestülete díszgyűlést tartott. Az üléstermet zászló- és lombdíszbe öltöztették. Ő felsége arcképét virágok és apró zászlók övezték. Domba László jegyző, aki díszmagyarban volt, magyar, szerb és német nyelven és mindvégig hazafias szellemben ismertette a negyvennyolcas törvényalkotásokat. A beszédet állva hallgatták végig és meg-megszakították viharos eljen- és zsviókiáltásokkal.

Ungvár, április 11.

A zsidó templomban Löw Lázár főrabbi emelkedett szellemű imát mondott. A többi felekezet a husvét miatt elhalasztotta ünnepeit.

Szabadka, április 11.

Reggel mozsárlövésék hirdették az ünnepség kezdetét. A sok lobogó ünnepi színt ad a városnak. A Pest-szálló nagytermében díszközgyűlés volt, amelyre az összes testületeket meghívták. A gyűlést Schmausz Endre főispán nyitotta meg rövid beszéddel. Utána Dulits Antal Jenő főjegyző tartott ünnepi szónoklatot, míg a bizottsági tagok részéről Farkas Zsigmond ügyvéd beszélt. A nemzeti kaszinó matinéet rendezett. Este a színházban előadták az „Aranylakodalmat”.

Temesvár, április 11.

Reggel a székesegyházban ünnepi Te Deum volt, melyet Németh felszentelt püspök végzett. Jelen voltak: Schwitzer altábornagy, hadtestparancsnok, Weisz altábornagy, Nechvalszky és Corti tábornokok, az összes tisztikar, Molnár főispán, Telbisz polgármester, Kabdebo helyettes alispán, Lászy királyi táblai elnök, Fluck és Hollerung tanácselnökök, Maly törvényszéki elnök, Pethő postaigazgató, Danczer pénzügyigazgató stb. Tíz órakor városi díszközgyűlés volt, melyet Molnár Viktor főispán nyitott meg gyönyörű beszéddel. Az ünnepi szónoklatot Geml József főjegyző tartotta. A városnál és a megyénél is Németh püspök, Szentkláray és Kun kanonokok, Popovics szerb püspök, a román, szerb, evangélikus és izraelita lelkészek mind jelen voltak. A megyei díszgyűlésen Molnár főispán lendületes megnyitója után Besenyey Ferenc országgyűlési képviselő beszélt. A 48-as agghonvédek közül harmincz a várostól két-két arany adományt kapott. A honvédek hódoló feliratára a királytól ma délben köszönő sürgöny érkezett.

Pápa, április 11.

Pápa város Mészáros Károly polgármester elnöklése alatt tartott díszgyűlésén ünnepelte 48-as törvények szentesítésének emlékét. Sült József királyi tanácsos emelkedett szellemű beszédet mondott. A gyönyörűen díszített házak körül kitűnik gróf Eszterházy Mária kastélya és épületei, a Fenyves-villa, a város- és megyeház, a plébánia és iskolák.

Brassó, április 11.

Már korra reggel zászlódíszben pompázott az egész város és pedig nemcsak a középületeken, hanem a magánosok házaiban is nemzeti zászlók

lobogtak. Délelőtt a római katolikus templomban ünnepi isteni tisztelet volt, amelyen részt vettek **Maurer** főispán vezetése alatt a hatóságok, hivatalok és testületek. Ünnepezt a hadsereg is; ott hadsereg és a közösvoltak a honvédség tisztjei **Fedra** tábornok vezetése alatt. Az isteni tisztelet után tisztelet volt a főispánnál, akit a küldöttség nevében **Jekel Frigyes** alispán szép beszédben kért fel arra, hogy juttassa a város és vármegye közönségének hódolatot ő felsége színe elé. Délután négy órakor nagyszerű nemzeti ünnepély volt a „Central” szálló nagytermében. A nagy terem zsúfolásig megtelt közönséggel, szép számmal jelentek meg a románok és szászok is. A közönség zömét iparosokból és kereskedőkből álló polgárság képezte, de jelen voltak a hatóságok és a hivatalok képviselői is. Miután a népczenekar eljátszotta **Kölcsey** himnuszát és a brassói magyar dalárda elénekelt a király-himnusz, **Vajna Gábor** ügyvéd szép beszédben méltatta a nap jelentőségét. Utána **Binder Jenő** állami főreáliskolai tanár szavalt a tanártársának, **Szakáts Ödönnek** „Április 11.” cím alatt ez alkalomra írt gyönyörű költeményét. A közönség a Rákóczy-induló hangjai mellett oszlott szét.

Arad, április 11.

A város diszközgyűlésén **Fábián** főispán és **Kristyory** kamarai elnök szónokoltak. A megyénél a főispán megnyitóját után **Dalnoki Nagy Lajos** főjegyző rendkívül lelkesen beszélt. Radnán tegnap este kivilágítás és fáklyászene volt. Mikalának az egész oláh község ünnepeit. A román templomban misét is tartottak. Butyinban a községi képviselők diszközgyűlést tartottak.

Fogaras, április 11.

A megye közgyűlésén **Bauszner Guido** főispán és **Kapocsányi Mór** alispán gyűjtő beszédeket mondtak. A római katolikus templomban istentisztelet volt, amelyet **Kölcsey** „Himnusz”-ával fejeztek be.

Szeged, április 11.

A törvényhatóság közgyűlését **Kállay Albert** főispán hazafias beszéddel nyitotta meg. Az ünnepi szónoklatot **Lázár György** országgyűlési képviselő tartotta.

Ujvidék, április 11.

Az örmény, ágostai evangélikus, római katolikus, református, izraelita és görög-katolikus templomokban istentiszteleteket tartottak. A városházán diszközgyűlés volt, melyen **Flatt Viktor** főispán lendületes megnyitóját után **Profuma** főjegyző és **Várossy Tivadar** királyi főgimnáziumi igazgató beszélt. A szerb főgimnázium iskolai ünnepélyt tartott. Este a város ki volt világítva. Az ünnepeléstől csak a szerbek és a velük tartó néhány függetlenségi maradt távol.

Nagyvárad, április 11.

A megye közgyűlésén **Hegyesy Márton** méltatta a nap jelentőségét, majd **Papp János** vármegyei főjegyző beszélt. A megyeházáról az összes egybegyűltek a városháza termébe vonultak, hol **Beóthy** főispán elnöklété alatt szintén diszközgyűlés volt. Szónoklatot **Hlatky Endre** mondott, azután elfogadták a **Rácz Mihály** főjegyző által fogalmazott remek hódoló feliratot.

Hódmező-Vásárhely, április 11.

A város diszközgyűlésén **Juhász Mihály** polgármester elnökölt. **Garzó Imre** hatásos ünnepi beszédet mondott, a szép hódoló felirat pedig **Kmettykó József** főjegyző tollából került ki.

Nagyszombat, április 11.

A megyei törvényhatóság **Thalman** főispán elnöklése alatt diszközgyűlést tartott, amelyen **Reissenberger** alispán hatásos beszédben méltatta az ünnep jelentőségét.

Kolozsvár, április 11.

A városi közgyűlés délelőtt egyhangulag elfogadta a királyhoz intézendő hódoló feliratot. A délelőtti folyamán Kolozs megye közgyűlésén is elfogadták a feliratot; gróf **Lázár** alispán tartotta az ünnepi beszédet.

Vercs, április 11.

A megyei diszközgyűlést **Pálffy** főispán nyitotta meg magyar nyelven, majd német beszéddel intézett a képviselőkhez. **Dr. Seemayer Károly** ügyvéd, a magyar nyelvterjesztő-egylet elnöke, azt

ajánlotta, hogy ő felségéhez hódoló felirat intézések. **Müller** törvényhatósági bizottsági tag ugyancsak ezt indítványozta német nyelven. A **Weiffert** főjegyző által szerkesztett hódoló feliratot német és szerb nyelven is felolvasták és nagy lelkesedéssel elfogadták. A diszközgyűlésen a szerb képviselők is teljes számban jelentek meg, dacára annak, hogy a radikális irányú szerb lap, a „Srbstvo” ugyan csak izgatott az ünneplés ellen. A görög-keleti szerb iskola is ünnepezt; voltak magyar szavalatok és elénekelték a „Gott erhalte”-t.

Debreczen, április 11.

Az 1848-iki törvények szentesítésének ötvenedik évfordulóját fényesen ünnepelte Debreczen város és Hajdu vármegye közönsége. Az ünnep külsőségeiben ugyan némi kárt tett a szakadó hideg eső, mely egész nap paskolta a kavargó szélről himbált lobogókat, de azért mindkét törvényhatóság közgyűlési terme zsúfolásig megtelt díszmagyarba, ünneplő ruhába öltözött közönséggel. Hajdu vármegye törvényhatósági bizottsága délelőtt 10 órakor ünnepele a 48-iki vívmánvokat. A közgyűlést gróf **Degenfeld József** főispán nyitotta meg. Az ünnepi beszédet **Zsigmond Sándor** megyei bizottsági tag, esperes, egyházkerületi főjegyző mondotta nagy ékesszólással. A város közgyűlési terme is színültig megtelt; a függetlenségi párthoz tartozó bizottsági tagok azonban túntételeg távolmaradtak. Itt is gróf **Degenfeld József** főispán elnökölt s utána **Komlóssy Arthur** főjegyző nagyhatású beszéddel.

A vármegyei közgyűlés kezdetét egy kis balaszt zavarta meg. A megyeház homlokzatára kitűzött lobogó bojta, a szél által csapkodtatva, bezúzta a közgyűlési terem egyik tükörfüveg-tábláját.

Délután a „Bika” szálló termében népies banket volt, amelyen gróf **Degenfeld József** főispán mondotta az első felkészítőt a királynak, azután **Lengyel Imre** tisztozott báró **Bánffy** és a kormányra, **Oláh Károly** a főispánra és a megyére, **Wesprémy Zoltán** főjegyző a városra és **Simonffy Imre** polgármesterre. A színházban este dr. **Kőrösi Kálmán** helybeli ügyvéd alkalmi slójátéka és a „Budavár bevételé” kerültek ezire.

Kecskemét, április 11.

Reggel 9 órakor hálaadó istentiszteleteket tartottak, melyeken a törvényhatóság testületileg képviseltette magát két-két díszruhás városatyával. Délelőtt 11 órakor diszközgyűlés volt, melyet **Kada Elek** polgármester nyitott meg költői szárnyalású beszéddel. Utána ifjú **Bagi László** főjegyző tett indítványt, hogy ezt az ünnepélyt jegyzőkönyvileg megörökítsék, végre **Dankó Károly** ágostai vallású lelkész indítványozta, hogy a márczius 15-ikén és a ma elhangzott szép beszédeket kinyomassák s a város összes lakossága, még a pusztaiak között is szétosztassák.

Szolnok, április 11.

A város képviselőtestülete diszközgyűlést tartott, amelyen dr. **Harsányi Gyula** városi tanácsos ünnepi beszéddel mondott. **Turkeve** és **Jászladány** is ünnepezt.

Maramaros-Sziget, április 11.

Maramaros vármegye közgyűlésén báró **Rosner Ervin** főispán elnöki megnyitóját után dr. **Papp Tibor** polgármester mondott hatásos ünnepi beszéddel. Délután a Malom-kerthben népiünnepély volt ökörsütéssel és ingyen borosztogatással egybekötve, amelyen a főispán felesége, **Forgách Klótild** grófnő viselte a háziasszonyi tisztet. Estére kivilágítás és fáklyásmenet következett, amikor a vigadó erkélyéről **Gavallér Lajos** városi tisztü ügyész szónokolt.

Pancsova, április 11.

Pancsova városa diszközgyűlésén magyar és német ünnepi beszédeket mondtak.

Jászberény, április 11.

Zászlódiszken, fáklyafényvel ünnepezt **Jászberény**. A város képviselőtestülete a Lehel-fogadó nagytermében gyülekezve a polgármester vezetése alatt testületileg felvonult a katolikus főtemplomba, hogy részvegyen az ünnepies istentiszteleten, amelyen **Koncz Menyhért** prépost-plébános czelebrált. A nemzeti párt **Koncs István** vezetésével tel-

jes számban külön vonult fel a templomba. Megjelent az istentiszteleten a helybeli honvéd gyalog és huszár tisztikar is, **Kornhaber Adolf** őrnaggyal az élén. A díszszázadot **Mayer Pál** főhadnagy vezényelte. Istentisztelet után a városházán diszközgyűlés volt. Az ünnep jelentőségét **Török Aladár** méltatta.

Gyula, április 11.

Békés vármegye közgyűlésén **Lukács György** főispán, dr. **Fábry Sándor** alispán és **Oláh György** főjegyző beszélt. Ez utóbbi, aki nagy becsüveléssel műveli a történelmi irodalmat, volt az ünnepi szónok.

Pécs, április 11.

Baranyamegye közgyűlését báró **Fejérvári János** főispán nyitotta meg, mire **Bankó Gyula** mondott beszéddel. Pécs városa közgyűlését szintén báró **Fejérvári** főispán nyitotta meg. A nagyszabású ünnepi beszéddel dr. **Krasznay Miklós** tartotta, utána **Majorossy Imre** polgármester felolvasta a hódoló feliratot. — **Siklóson** a városi közgyűlést **Krasznay Mihály** nyitotta meg, az ünnepi beszéddel **Kossa Dezső** volt ellenzéki képviselő mondotta.

Mohács, április 11.

A város diszközgyűlésén **Margittay Péter** ügyvéd lendületes beszéddel mondott. A katolikus templom miséjén **Kesseric esperes** czelebrált, a református templomban **Halom Vince** lelkész és **Pápai** tanító beszélt, a zsidótemplomban dr. **Flesch**.

KÜLFÖLD.

A románok ellenünk. A román kulturális ében az évben nagyobb akciókat szándékozik Magyarországon ellen indítani. A liga emberei egy alkalmat sem akarnak elszalasztani, hogy a román kérdést lehetőleg feltűnő módon napirendre ne hozzák. Mint Bukarestből jelentik, báró **Vaszkó**, az osztrák Reichsrath tagját a liga rávette arra, hogy a kérdést a delegációban szóvá tegye; nagyszabású akcióra azonban a román politikusok a nemzetközi interparlamentáris békekongresszuson készülnek, amely szeptember végén Lisszabonban ül össze; a kongresszusra elmennek: **Urechia V. A.** szenátor, **Fleta**, **Poenaro-Bordea** képviselők és mások, kik a kongresszuson valósággal vádat akarnak emelni a magyar állam és a magyar kormány ellen.

Ferdinánd és Sztójlov.

Szófia, április 9.

A bolgár közelet dolgai megfeneklettek. És ebben nagy része van annak a könnyelműségnek, melyet **Sztójlov** és társai a portának a macedóniai kérdésben tanúsított agresszív magatartásával szemben tanúsítottak. Hozzájárult ehhez még az a körülmény is, hogy a fejedelem opportunisztikus családi politikája és a **Sztójlov-kabinet** oroszbarát politikája között a bécsi látogatás óta olyannyira kiélekedtek az ellentétek, hogy a bolgár kabinet elnöke és a fejedelem között a viszony tarthatatlan lett s a miniszterelnök e tarthatatlanság tudatában kénytelen volt beadni a kabinettet lemondását.

E lemondás történetével már csak csak azért is hosszabban foglalkozunk, hogy kelőn megvilágíthassuk azt a fejtelenséget, mely Bulgária közeletében lábra kapott. **Ferdinánd** fejedelem a múlt héten **Filippopolisz**ból Szófiába érkezett, hogy innen Bécsbe ránduljon. Szándékának kivételében azonban a **Sztójlov-kabinet** váratlan lemondása akadályozta meg. **Sztójlov**val tárgyalni, de meg **Szent-Péterr**val is értekeznie kellett, hogy a lemondott miniszterelnök esetleges makacssága folytán szükségessé leendő intézkedésekhez megkapja a direktívákat s elejét vegye minden oly félreértésnek, melyek az orosz-bolgár szövetséges viszonyra hátrányosakká válhattak volna.

Szent-Pétervárra tehát haladéktalanul futárt küldött, Sztrojlovot pedig az udvarba hivatta. És ekkor megtörtént az, ami fejedelemkedésének rövid ideje alatt még nem történt meg vele: a lemondott miniszterelnök a meghívásra beteget jelentett és nem ment a fejedelem elé. Ferdinánd ekkor személyesen akarta meglátogatni a beteg miniszterelnököt, de mikor erről Sztrojlov értesült, megüzente a fejedelemnek, hogy nem fogadhatja, mert a gyermekei is betegek.

Ferdinánd ez udvari magaviselettel szemben a legnagyobb türelmet tanúsítva, utazott el székvárosából, anélkül, hogy az új kabinet megalakítására csak gondolt volna is. Némelyek ezt a türelmet a szent-pétervári diplomáciával hozzák kapcsolatba.

Nem akarunk most a kabinetválság kiszámíthatatlan esélyeivel foglalkozni, csak annyit jegyzünk meg, hogy ez a pillanat Sztrojlovnak bizonyára legalkalmasabb volna a visszavonulásra. A maczédóniai kérdés veszélyei, melyek Szerbiát is Bulgária ellen ingerelték, a török csapatösszpontosítás a bolgár határon, melyet tetlenül nézett, még Sztrojlov híveit is megingatta, a román-bolgár diplomáciai torzalkodások már-már oly bonyolulttá tették a helyzetet, hogy a disztelen bukás kikerülhetetlen lett volna.

TÁVIRATOK.

A kubai ügy.

Washington, április 11. A mai rendkívüli minisztertanács három óra hosszat tartott. A minisztertanács, amint beszéltek, Woodford madridi amerikai követnek a fegyverszünetre vonatkozó táviratával foglalkozott.

Washington, április 11. A spanyol kormány követje: Louis Polo Bernabe utján a külügyi hivatalnak okmányt adatott át, amelyben hivatalosan notifikálja a kubai fegyverszünetet, emlékeztet arra, hogy Kubának liberális reformokat biztosított és ismétli azt az ajánlatát, hogy a „Maine” katasztrófájának kérdését a tengeri hatalmak által kiküldendő szakértő bizottság elé utalja. A kabinet foglalkozott ezzel a jegyzékkel, amely azonban a kabinet egyik tagjának nyilatkozata szerint sem az elnök üzenetén, sem az általános helyzeten nem változtatta.

Madrid, április 11. Tegnap a tüntetések miatt több 100 embert letartóztattak, köztük Galvez Holguin volt képviselőt, számos hiriapírot és Bourbon tábornokot. A Puerto del Solnál még éjjeltől összeverődött néhány csoport, amelyet a rendőrség szétkergetett; ez alkalommal több sebesülés történt. A prefektus ma hirdetőmenyt fog közzétenni, amely nyugalomra hívja fel a lakosságot és rámutat arra, hogy a tegnapi tüntetést egy politikai párt rendezte. Ma délelőtt teljes volt a nyugalom, de azért tettek óvintézkedéseket. A lapok reprodukálják azt a hírt, hogy Woodford amerikai követ ma elutazik és a határig esendőri fedezetet kap, de ez mindeddig nem történt meg. A nagykövetség tegnap összegyűlt az olasz nagykövetségben. Amint beszéltek, erre az összejövetelre Washingtonból érkezett újabb hírek adtak okot.

Madrid, április 11. Washingtoni távirat szerint az ottani jól informált körök abban a véleményben vannak, hogy az elnök mai üzenetében semmi olyan nem lesz, amely ellen Spanyolországnak kifogása lehetne, sőt az üzenetnek békés jellege lesz. Ugy véljük, hogy a szenátus és a kamara az üzenetet végleges bizottságnak adja ki, amely nem hoz végleges döntést, hanem az elnök kezébe teszi a kérdést és korlátlan felhatalmazást ad neki annak megoldására.

Washington, április 11. Az elnök üzenete, amelyet ma délben terjesztettek a kongresszus elé, határozottan visszautasítja azt, hogy a kubai fölkelők hadviselő hatalomnak ismertessenek el, minthogy az e pillanatban inopportúnus volna, de helyesnek tartja az Egyesült-Államok fegyveres beavatkozását abban a mértékben, a mint azt az elnök szükségesnek fogja tartani, hogy Kuba szigetén az ellenségeskedéseknek vége vessék és ott állandó kormány biztosítottassék. A kormány hitelt kér Kuba inszég lakosságának segélyezésére. Az üzenet kifejti ezután, hogy a „Maine” katasztrófájának ügye az elnököt behatóan foglalkoztatja. A „Maine” elpusztulása a havannai kikötőben megmutatta, hogy Spanyolország nem képes az Egyesült-Államok, valamint más országok hajóinak azt a biztonságot nyújtani, amelyet elvárni jogosítva vannak. Az üzenet elismeri azonban, hogy Spanyolország, amennyiben az a kortes különös akciója nélkül lehetséges, tagadja, hogy bármi része volna a „Maine” elpusztulásában és mély sajnálatát fejezte ki, hogy a szerencsétlenség spanyol hatóság alá tartozó kikötőben történt. Az elnök kijelenti, hogy Kubán a háborúnak véget kell vetni. Az üzenet e szavakkal végződik: Ez üzenetemenk megszerkesztése után kaptam tegnap azt a hivatalos értesítést, hogy a spanyol régenskirályné utasította Blanco tábornokot, hogy a béke megkönnyítése végett hirdesse ki a fegyverszünetet, amelynek tartamát és részleteit még nem közölték. Ezt a tényt — meg vagyok győződve — önök gondos figyelmükben fogják részesíteni. Ha ez az intézkedés czéljának megfelel, a mi aspirációink, mint egy keresztény békeszerető nép aspirációi, teljesülni fognak; ellenkező esetben ez újabb igazolása lesz annak az akciónak, amelyvel foglalkozunk.

Az üzenetet úgy a szenátus, mint a képviselőház vita nélkül a külügyi bizottságokhoz utasította. A szenátus erre elnapolta üléseit.

Madrid, április 11. (Fabra.) Woodford amerikai követ kijelenti, hogy Madridot csak kormányának parancsára, vagy abban az esetben hagyja el, ha Spanyolország visszaküldené utlevelét. A követ még mindig bizik a békés megoldásban.

Madrid, április 11. A mahoni kikötőparancsnok a következő táviratot intézte a többi kikötők parancsnokaihoz: Minthogy a torpedó-flottillának az a rendeltetése, hogy megvédje a kikötőt, felhívom önt, hogy a hajóskapitányokat, akik ide jönnek, utasítsa, hogy reggeli hat óra előtt ne jöjjenek be a kikötőbe, hanem a kikötőkön kívül várják be a további parancsokat.

A merénylő kérvénye.

Athén, április 11. Karditz kiadványi kérvényt nyújtott be, amelyben rámutat arra, hogy tüdővész és kéri, hogy ne hajtsák végre rajta a halálbüntetést, arra hivatkozván, hogy a király a súlyos betegeknek mindig meg szokott kegyelmezni.

Zola ügye.

Páris, április 11. A Zolának kézbesített idézőlevel a Zola-féle cikknek csupán következő mondatát teszi vád tárgyává: „Egy haditörvényszék, minden igazságot és igazságosságot arezul csapva, parancsára fel mer menteni egy Esterházyt”, míg az első perben ez is inkriminált mondat volt: „hogy elleplezze az előbbi hadi törvényszék által sikőveletett törvénysértését.”

HIREK.

A piros tojás ünnepe.

A két napig tartó ünnepek elég ritkák ahhoz, hogy nagyon kibaszálják azokat az emberek, Pihennek, mulatnak, sétálnak és lehetőleg nem dolgoznak. Ilyen kétnapos ünnepeken lényeges változást szenved az ismert 8 órás beosztás és változás esett rajta most is. Mind a két ünnepeken — noha nem volt mindvégig a legkedvezőbb az idő — sokat mulattak és sokat pihentek az emberek. Az utcákon mihelyt kistűtött a nap, csak úgy hullámzott a sétálók serege és husvét hétfőjén uton-uffélen láthatók voltak a husvét locsoláshoz szükséges szerzők, meg a locsolás jutalma, a piros tojás.

A piros tojás ajándékozásának szokása a földkerekség valamennyi keresztény népénél el van terjedve. Ugy tetszik, mintha a huavéti tojás a kezdetleges templom tradíciós szimbóluma lenne, habár ismeretes, hogy a pogányok előtt is a tojásnak misztikus jelentősége volt. A husvét tojás tehát az új vallás kezdetével áll összefüggésben.

Az, hogy a husvét tojást a templomba viszik megszentelés végett és azután a családtagok közt szétosztják, főleg pedig a tojás fölbontása azt jelenti, hogy Krisztus is olyan módon bontakozott ki a sírból.

A XIII. századtól kezdve több városban a fiatal munkások, tanulók, gyermekek, papok összegyűltek és trombitászó mellett zászlók alatt a város nagytemplomába mentek, ott a himnuszait elénekeltek, majd onnan kijöve, elszéledtek a városban tojást gyűjteni.

Szokásban volt az is, hogy a rokonoknak és barátoknak is küldjenek husvét tojást, mely czérből aztán különböző színekre festették őket.

Rendkívül művészi esek voltak azok a husvét tojások, melyeket egykoron a mise után a francia királynak adtak át. Ezek arany-czirádakkal és gyönyörű festményekkel voltak ellátva.

Belgiumban nemes és poétikus czélnak szolgáltak a husvét tojások: a völgegy a szépséges arának küldött ilyeneket, melyeket aztán ez virágcsokorral viszonzott.

Galicziában még most is szokásos, hogy a házigazda husvérhétfőjén a látogatóknak egy-egy tojást adjon. A házigazdának kell a tojást feltörnő, megtisztítani és a vendégekkel elfogyasztania.

Oroszországban is nagyon divatos a husvét tojás; a czártól az utolsó muzsikig mindenki kap husvét tojást.

Erdélyben általános szokás volt, hogy husvét másodnapján a gyerekek már korán reggel bekopogtattak a leányos házakba s ott rózsavízzel leöntötték a lánykákat, ezeket mondván:

Hallottuk, hogy itt szép rózsák vannak; jöjünk őket megöntözni, hogy el ne hervadjanak.

A jutalom két-három piros vagy másszínű tojás volt.

Hunyad megyében a nép között több tojásjáték divatos. Ilyének: az egyik fiu hüvelyk és mutatóujja között tojást szorit, erre egy másik krajczárt vesz elő és egy lépésnyi távolságból a tojás felé sujt; ha sikerült a krajczárt a tojásba verni, elnyerte a tojást, ellenkezőleg a krajczárt elvesztette. Sujtás alkalmával a krajczár rendszeren vagy a hüvelyk, vagy a mutatóujjat éri s ez fájdalmat okoz: a tojást tartó azonban nem törődik ezzel, hiszen megnyerte a krajczárt. Míg a tojások épek, a „türtölést” játszik; ez abból áll, hogy összeülnek a tojásokat s kinek a tojása eltört, az vesztett.

— A király Budapesten. Ő felsége ma reggel óta a magyar fővárosban van. Hajnali 5 óra 40 perczkor, borus időben érkezett meg nagy kísérettel. A nyugati pályaudvarnál fogadására ott voltak: Márkus József főpolgármester, Rudnay Béla főkapitány, Décsy vasúti főfelügyelő és Daróczy állomásfőnök. Pont 5 óra 40 perczkor robogott be az udvari vonat, melyet Ludvig Gyula igazgató, Thaly útlevezető, Kotányi főfelügyelő, Steiskal és Lendvay felügyelők vezettek.

Ő felsége a fogadására megjelent urakat szívesen üdvözölte. Rudnay Béla főkapitánnyal huzamosan beszélgetett, Márkus főpolgármestert és Ludvig igazgatót megszólítással tüntette ki. Azután a fogadására egybegyűlt uraknak tisztelegve Márkus és Rudnay kíséretében átment az udvari váróterem, s az udvari fogathoz szállt és a váci köruton, fürdő-utcán, Albrecht-uton át a várba hajtatott. Utközben nagy közönség fogadta kalaplevélre, éljenzve az uralkodót, kinek kíséretében voltak: gróf Paar Ede lovassági tábornok, főhadsegéd; Dietrichstein és báró Kulmer szárnysegédek, König udvari tanácsos, Hauptmann udvari pénztáros és dr. Kerzl udvari törzsorvos. A várpalotában gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnaggy, Loebenstein szertartásmester és lovag Ybl Lajos fogadták a királyt.

— A görög királykörutja. György király, mint Athénből jelentük, május végén külföldi körutára készül. Elsőben is agg édesapját, Keresztélydán királyt fogja Kopenhágában meglátogatni, innen elmegy Londonba, Párisba, Berlinbe és Bécsbe. Ez évben a király Aix les Bains-be is elmegy, ahova tavaly a háború miatt nem mehetett. Visszatérőben a király rövid ideig Belgrádban is időzni fog.

— Személyi hír. Dr. Farkas László, a berlini sebészeti kongresszusra négy nap tartózkodásra Berlinbe utazott.

— Haimos János királyi tanácsos. A király Haimos János polgármestert ma királyi tanácsosi címmel tüntette ki. A kitüntetést a hivatalos lap holnap közli.

— Az aranygyapjasok Ünnepe. Bécsből írják: Tegnap, husvét vasárnapján tartották meg az aranygyapjasok szokásos évi ünnepélyüket. A pompás, színes kép, amely ilyenkor a néző előtt feltárul, nagy közönséget vonzott a Hofburg elé, ahol az ünnep volt. Arannyal gazdagon sújtásozott tábornokok, magasrangú tiszték, testőrök és díszruhás mánások vonultak el a sorfalat álló közönség előtt. A Schweizerhofban 9 órakor nyolcz huszár és huszonnégy Galgóczy-zredbeli gyalogos katoná állott őrt. A méltóságok tíz órakor vonultak fel. Fél 11 órakor gyűltek össze a főherczegek a tükörteremben, míg az aranygyapjasok, titkos tanácsosok és kamarások a titkos tanácsosi szobában gyülekeztek. Gróf Hunyady Kálmán főszertartásmester tizenegy órakor jelentette herczeg Kinsky Nándornak, az aranygyapjasok doyenjának, hogy minden készen van. A doyen a tükörterembe lépett és a királynak, akimár ott volt, jelentette, hogy az istentisztelet kezdődhetik. A menet erre a termeken át a Hofburg kápolnájába vonult, elől a kamarások, aztán a titkos tanácsosok és az aranygyapjasok a rangjuk szerint. Az aranygyapjas rend tagjai között voltak: gróf Goluchowski Agenor, gróf Festetics Tasziló, gróf Thun Fencz, herczeg Eszterházy Pál, gróf Welsersheimb Zenó, herczeg Paar Károly, gróf Harrach János, herczeg Oettinger Károly, herczeg Lobkowitz Rezső, herczeg Liechtenstein Rezső, gróf Falkenhayn Fencz, gróf Sternberg Lipót, herczeg Schwarzenberg József Adolf, gróf Hoyos Ernő, herczeg Windischgrätz Lajos, herczeg Khvenhüller Károly, herczeg Lobkowitz Mór és Fülöp szász koburg-góthai herczeg. Ezután következtek Ottó, Ferdinánd Károly, Lajos Victor, Lipót Ferdinánd, József Ferdinánd, Lipót Szalvátor és Fencz Szalvátor főherczegek. Végül a király jött a két legidősebb aranygyapjas lovaggal, herczeg Kinsky Nándorral és gróf Abensperg-Traun Hugóval, gróf Paar szárnysegéddel s azokkal a testőrkapitányokkal, akik szintén lovagjai az aranygyapjas-rendnek. A márványteremben várakoztak a tábornokok díszben és ott maradtak, amíg az istentisztelet tartott. A templom bejáratánál az aranygyapjasok sorfalat állottak, amíg az udvar elhaladt. A király és a főherczegek a benső oratóriumban, az aranygyapjasok pedig a külső oratóriumban foglaltak helyet. Az

egyházi beszédet dr. Kiekh udvari lelkész tartotta, az aranygyapjasok miséjét pedig Taliani érsek, apostoli nunczius celebrálta. Az istentisztelet után a menet ugyanabban a rendben, amint jött, visszavonult. A király és a főherczegek a benső termekbe mentek, az aranygyapjasok pedig eltávoztak.

— Éljen Milán! A szerbek és azok exkirálya Milán, kölcsönösen meglehetnek egymással elégedve. Mindig egymás kedvére tesznek, azaz, hogy bármit cselekszik az egyik fél, a másik mindig meg van vele elégedve és szörnyülmód örül neki. Könnyű ezt bebizonyítani. Mikor Milán Párisban élte világát és gondoskodott arról, hogy ami pénz küldenek neki, annak hamarosan a nyakára lógjon, akkor lenn Belgrádban ennek is örültek. Inkább legyen messze és költse a tengersok pénzt, csak haza ne jöjjön és bele ne avatkozzék a benső ügyekbe, mert ezt kész veszedelemnek tartották. Szóval a távozó Milánt nagyon éljenztek. Kerültfordult a dolog és egyszerre híre terjedt, hogy Milán visszatér Szerbiába és főparancsnoka lesz a szerb hadseregnek. A szerbek ezen megint csak örültek és Milán is meg volt elégedve, mert tudta, hogy így ismét kis pénzmaghoz jut. Milán tényleg főparancsnok lett és Szerbiában kölcsönös volt a megelégedés. Milán főparancsnokolt és ma azt a hírt hozza a táviró, hogy már nem sokáig lesz főparancsnok. Egy éjjel érkezett távirat ugyanis a következőket jelentü:

Milán szerb király legközelebb megváltik a szerb hadseregben viselt főparancsnoki állásától. Szerb politikai körökben Vukasin Petrovics pénzügyminiszter érdemül tudják be, kinek sikerült Milán érdekében egy 6 millió frank összegű kölcsönt finanszírozni.

Ime, ismét lényegesen másként áll Milánnak és a szerbeknek egymáshoz való viszonya, de azért ismét csak meg van egymással elégedve a két fél. A távirathól kitünik, hogy a pénzügyminiszternek érdemül (!) tudják be azt, hogy Milán távozik, szóval e távozásnak örülnek a szerbek. Hogy Milán is örül, aki ismét hat milliót kap, azt fölösleges hosszasan bizonyítgatnunk. A megelégedés ismét teljes és a szerbek ismét kiálthatják: éljen Milán!

— A klappai földcsuszamlás. A napokban hírt adtunk arról a katasztrófáról, mely Klappai csehországi helységben történt. Mint ma a szerencsétlenség helyéről jelentik, a veszedelmes földcsuszamlás még egyre tart. Ma az iskola-épület is beomlott és a középületek közül csak a plebánia áll még épségben.

— Az apa büne. Rémregénybe illő történet az, melynek ma jutott nyomára a rendőrség. És az olvasók, akik nem látnak olyan közelről annyi gonosztságot, mint mi, a napi események krónikásai, bizonyára kételkedve fogják mondogatni: lehetetlen! Pedig megtörtént. Az eset annyira borzalmas és visszataszító, hogy nem akarjuk nagyon részletezni, csak szárazon elmondjuk a történeteket: A Ferencvárosban levő remete-utca 5—7. szám alatt az első emeleten lakott Bán József úgnök feleségével és gyermekével. A három gyermek egyenkint hét, tizenegy és tizenhat esztendő. A legnagyobbik gyermek leány, akit Rózának hívnak. Ma hajnalban a házmester a padláson felakasztva, halva találta. Bán Józsefet. A rendőrség vizsgálatot indított az öngyilkosság ügyében és ekkor a legidősebb leány, Róza, a következőket mesélte: Atyja, Bán József a múlt év januárjában, amikor csak ketten voltak odahaza, nekiesett és erőszakot követett el rajta. A leány tehetetlen volt az erőteljes emberrel szemben, aki megfojtással fenyegette ellenkezés esetén. A vadállatias apa innentől fogva gyakrabban ismételte a büns cselekményt és valósággal viszonyt folytatott a leányával, akit fenyegetett mindig, hogy kíméletlenül megöli, ha elszólja magát. Az erőszakos viszonyt megjött a maga gyümölcse. Róza szeptember 17-ikén egy egészséges fiugyermeket szült. A szülői házban még akkor senki sem tudta a valót. Egy hónappal azelőtt történt, hogy az önmagáról megfeledkezett apa újra meg akarta kísérteni galád bűnét. A leány azonban most már nem retent vissza a fenyegetésektől. Eltávozott a

szülői háztól. A vadállatias apa még most sem hagyott békét leányának, aki végre is megelégetve a sok zaklatást, tegnap este nyíltan, több szomszéd füle hallatára bevallotta anyjának atyja bűnét. Bán József, amint az este hazajött, értesült erről. Felkereste a leányt és kérte, vonja vissza állításait. A leány azonban megtagadta ezt, sőt kijelentette, hogy fel fogja hűtőn reggel a rendőrségnél jelenteni. Bán egészen kétségbeesetten távozott és ma reggel fölakasztotta magát.

— A mozgó szociálisták. A szociálisták csak nem tudnak nyugodni. Nem is az „elvéiknek” akarnak már híveket szerezni, csak épen zavart akarnak okozni mindenütt, ahol rend és nyugalom van. Ma is, hogy az egész főváros ünnepelt, életelt adtak magukról a szociálisták. Az egész városban minden boltajtóra, címertáblára a következő kis czédulát ragasztották:

Nem lesz addig nyugalom
Magyarországon, míg az
általános és titkos választói jog
törvénybe iktatva nincs!

A rendőrség épen tetlen kapta Sally András szabólegényt, amikor egy ilyen czédula kiragasztásával az egyik címertáblát megrongálta és letartóztatta a szenvedélyes ragasztót. — Itt megemlíjük, hogy Török-Szent-Miklóson a rendőrség elfogta Várkonyi Istvánt, akit most Budapestre fog szállítani. Baján pedig tegnap elfogták Csöke Fencz szociálista-agitátort, akit illetőségi helyére, Budapestre toloncolnak. — A szociálisták egyébként nagyban készülődnek május elsejére is. A szociáldemokrata-párt kétszázötven-ezer darab apró czédulát nyomtatott ezzel a fölirással:

Munkások! Elvtársak! készüljétek május elsejének impozáns megünneplésére!

A czédulák közül 150.000-et a fővárosban osztogattak szét, a többi pedig vidékre küldték. Azonkívül a jövő vasárnap a főváros minden kerületében népgyűléseket tartanak.

— Tavasz vihar. Nyiregyházáról táviratozzák: Itt és a környéken borzasztó égháború volt nagy jégesővel. Butyka tanyán Saly András gazdag földmivelőt a házában érte a villám, úgy, hogy Saly a rugtón meghalt. A villám házát és istállóját is felgyújtotta és az épületek elhamvadtak. — Miskolcra táviratozzák, hogy a Felső-Sajó mentén tegnap roppant vihar volt, mely temérdek kárt okozott az erdőkben, az ültetvényekben és a házakban. A Sajó sok helyen kilépett a medréből és elöntötte a vetéseket. — Sátoraljau helyen is, mint tudósítónk táviratozza, nagy zivatar volt ma. Villámlott, mennydörgött s végül jég hullott alá, úgy, hogy a toronyai hegyeket egészen elborította a jég.

— A postások új egyenruhája. Husvét ünnepe meglepetést hozott a posta- és táviró-állásoknak, a levélhordóknak és táviratkézesítőknak. Kiosztották közöttük az új egyenruhát, mely a régivel csinosabb. Az új uniformis világoskék kabát, ezüst színű gombokkal, ezüst színű zsinórral és piros posztógallérral, szürke nadrág piros zsinórral és csinos kék sapka. Az egész hasonlít a német postások egyenruhájához. A postások husvét ünnepen már az új uniformisban teljesítették szolgálatukat.

— Turisták szerencsétlensége. Bécsből jelentük: Tegnap reggel, viharos időben három bécsi turista, aki a Raxra akart felmászni, szerencsétlenül járt. A három turista: Breszler hivatalnok, Zink mérnök és egy Petsch nevű ember. Breszler és Petsch kötéllel egymáshoz erősítve haladt, míg Zink szabadon egymagában előre haladt és az utat mutatta. Az összekötözők közül az egyik megcsuszott, lezuhant és térsát is magával rántotta. Az elűhaladó Zink is a mélybe bukott. Breszler és Zink szörnyen halt, míg Petsch életben maradt és meg is mentették. A holttesteket még nem húzták fel a mélységből.

— Életunt kadét. Ott Károly közös hadseregbeli gyalogos hadapród-tiszt helyettes ma este a Nemzeti-szállóban leugrott a második emeletről s úgy összetörte magát, hogy aligha épül fel. Hogy miért unta meg az életét, nem tudják.

— Szolgálati jubileum. F. A. R. S., a koronás arany érdem-kereszt tulajdonosa, a magyar államvasutak szolgálati állomásának főnöke, a hónap 9-én ülte meg hivataloskodása 25 évi jubileumát. Nagy ovációkban részesítették, este pedig tiszteletére fátylaszene volt.

— Legjobb minőségű és színtartó harisnyák *Hegek Adolfnál IV., Szervita-tér 8. „A vadász-nőds”*.

— Villamos gázcslárákat ajánlja *Csillárgyár* részvénytársaság Budapest, VII. Ilka-utca. (Közlekedésügyi közüti vasúttal.)

Aranybányák katasztrófája.

Verespatak, április 10.

Szomorú ünnepre virradt Verespatak bányaváros népe. Az ugynevezett csárinai mütő a vízvezető csap mellett kiszakadt és a háromezer négyszögöl területű, óriási víztömeg három-négy óra leforgása alatt szétrombolta az összes aranytörő zuzdákat, őrházakat, bányaműveket, magával sodorva a zuzóérczkészletet, beiszapolva a lapályokat s koldussá téve hosszú időre a bányászattal foglalkozó nép egész légiját.

A váratlan katasztrófa részletei a következők:

A verespataki aranybányák ércz-zuzó malmának hajtására annak idején egy katasztrális hold és ezerháromszáz négyszögöl területen mesterséges tavat létesítettek. A vizet a tóból óriási csapon bocsátották le a malmok mellett elfonuló mederbe, csak épen akkora mennyiségben, amekkora a kerekrek hajtására elegendő volt.

A katasztrófa napján negyven ércz-zuzó malmom kelepelt, zakatolt vigan a meder mentén s nem gondolta volna senki, hogy a következő nap reggelre csak a beiszapolt helye marad a roppant költséggel létesített bányaművek egész vonalának.

A katasztrófát a mesterséges tó vízvezető csapja mellett támadt szökés okozta.

Már a múlt évben mutatkozott a csap mellett repedés meg szivárgás, de akkor észrevették és a bajt nagy költséggel idejében elhárították. A csap mellett levő repedés betömése azonban, úgy látszik, nem sikerült teljesen, a helyreállítás nem volt tökéletes, mert a vizet a rést alámosta és kiszakította.

Éjjel tíz óraker tört ki a veszedelem. Meszszire hallatszók, félelmetes zugással ömlött alá a rengeteg víztömeg, pehelyként kapva föl és ragadva tova a zuzóalmokat, őrházakat, színeket és egyéb épületeket, kerekestül, talpastul, mindenestül. A bányaművek alkatrészeit darabokra szedte vagy tördelte s a zuzóalmoknál fölhalmozott aranytartalmu, drága és nehéz zuzóércz tömegeit úgy széthordta és betemette az iszapba, hogy az érczalmoknak a helyét sem sejtetheti ma.

A veszedelem első negyedóráiban mozsárlővésséggel figyelmeztették a népet a katasztrófára. Talpon volt az egész város; kezeit tördelő, jajveszékő emberekkel teltek meg az utcák, de segíteni semmiféle emberi erő nem tudott.

Éjfélután egy óraker csöndesült az áradat rugása, két óraker pedig teljesen elhallgatott. Az óriási tó medenczéje már üres volt. A katasztrófa valósággal megváltoztatta az egész bányaterület kinézését.

A hatóság még az éjjel kiment a pusztulás színhelyére, de a romboló áramlat ellen semmit sem tehetett. A nép valósággal őrzöngött, amidőn látta, hogy sodorja magával a vizet egész kereszmenyt, vagonát. Voltak, akik nekiiramodtak a pusztító árnak s az éjszakát betöltő hangos sírással követték a vizek fölött fel-felbukkanó malmaik roncsait.

Reggel, amidőn a kár hivatalos fölvétele megkezdődött, konstatálták, hogy a mütő alatt 3-4 kilométer távolságban elhelyezett negyven kerekzuzda teljesen odalett, vagy úgy megrongálódott, hogy használni lehetetlen. A széthordott épületek és zuzóművek alkatrészei szétördelt darabokban hevertek a beiszapolt réteken, ahová azokat a vágató áradat sodorta.

A heti aranytermelésnek a zuzdák pusztulása révén elront hasznát negyven-ötvenezer forintra tezik s ebben az összegben nincs benne az egyeseknek okozott, ezekre rugó kár, a tó helyreállításának költsége és az elszabadult, nagy költséggel gyűjtött vízkészlet értéke.

Csapa szegény embert ért a szerencsétlenség.

aki hosszú időre a mindennapi kenyéretől esett el s egy éjen át hajléktalan, vagyontalan, koldus lett.

Nagy részvétet keltett a katasztrófa híre az egész környéken s a szerencsétlenül járt bányásznép fölségítésére a hatóság lépéseket tett.

Hamis proklamáció.

Kolozsvár, április 8.

A magyarországi román agitáció szakadatlanul tart. Kudarczok nem állítják meg útjában. Most legutóbb egy proklamációval jártak rosszul. Ez az oka, hogy most a külföldön olyan pokoli lármát csapnak, nehogy valamiként a legutóbbi felsülés nyilvánosságra jusszon.

Az eset a következő. A tulzó románok a jövő hónap közepén Balázsfalván nagy gyűlést akarnak rendezni, nagy ünnepséget, az 1848. májusi hírhedt népgyűlés jubileumára. Erre a gyűlésre, amely egyébként még nincs engedélyezve, már a múlt hónapban, szándékosan épen márczius 15-én, izgató proklamációt akartak kiadni. Ezt a proklamációt azonban egy kis baj érte, mert a nyomdában lefoglalták. Ez egy küküllőmegyei városkában történt s ugyanakkor igen jellemző szédelgés sült ki.

A proklamáció ugyanis Bukarestből volt datálva, a bukaresti comité aláírásával pályázott a nyilvánosság elé, de a nyomdász beismerése szerint szerzője Millián László erdőalji oláh pap, aki a műsrelmek mellé a hamisított jogok czégeül hamisított védjegyet is használt. Erdőalján megfogalmazott egy kiáltványt, de a román comité nevében akarta kiadni.

Igy dolgozik az a bizonyos nemzetiségi agitáció!

A lefoglalt proklamáció hiteles fordításban így hangzik:

Felhívás

a havasokon tul élő testvéreinkhez.

Urak és testvérek!

Szeretett román nép!

Mi, a büszke és szabad Román Királyságból, akik titeket mindig szerettünk és testvérileg szerettünk, tudván azt mindenekfelett, hogy a vér vizzé nem válik soha, minden bajban, mely időnként reátok nehezedett és melyet azon ellenségek okozott s ma is okoz, ki boszuállásra kényszerít — figyelemmel kísértünk. Mert a ti szenvedéseitek a mi szenvedésünk is. És lelki fájdalomokat mi ép úgy érezzük.

Mi, testvéreitek, mondjuk, alkottunk egy nemzeti választmányt ezer meg ezer oly férfiakból, kik odaadók s a nemzet nagy harcászai — ünnepléses esküt tettünk miszerint a mostani súlyos bajokkal terhelt időkben, segítő karjainkat felétek kinyújtjuk. Példánkat az egész román királyság követni fogja.

1848—1898. Ötven év...

Jó pillanatban jött minden nemzetnek az 50 éves jubileum megünneplésének ideje, emlékezteti az 1848. évi nagy eseményekre — küzdelmekre.

Megérkezett a kedvező idő testvérek, a mi részünkre is!

Az események, de még a természet maga is felhív: siketnémák ne legyetek többé!

1848—1898. Ez az ötven évi időszak mutatja a mélység nyomait. Bámulatos változásokat eredményezett minden népeknél. Néhol derűst, másutt borúsat.

Függetlenség és haladás van nálunk a királyságban.

Zsarnokság és gyász tul, nálatok — nálatok, a románság bölcsőjében.

Az 1848. évi küzdelmek eredményezték a mi királyságunkat s abban: az egyesülést... a függetlenségi harcot... a királyság kihirdetését... Szerencsés időszak, midőn háboru idején egy hős, béke idejében pedig egy értelmes király uralkodik.

Széttépvé és lenyögözve vagyunk tul. Az ember megáll s gondolkozik: vajjon van-e menekülés? Testvérek, ne essetek kétségbe!

Megjött az idő. Azon vér-patakok és az esetek hegyei, melyeket a bajok idejében alkottatok, csak hogy azt az őseink drága vérével szerzett házat megmentsétek, nem lehettek hiábavalók.

S azon idő, midőn I. Ferencz József mint fiatal császár, aggódva állott, fenyegetve a Kussuthisták dühös megtámadásaitól, s ti kösziklaként vaspaizs gyanánt védelmére keltetek szeretett uralkodótoknak — jutalom és elismerés után kiált ma.

Tudtokra adjuk nektek, testvérek, hogy mi és társulatunk komoly megfontolás után elhatároztuk, hogy mi románok is a legnagyobb díszszel és zajjal üljük meg a román forradalom 50. évfordulóját. Május 3/15-dik szent napját minden románokta vidéken üljük meg, a központon kezdve egészen az ország legutolsó helységéig.

Ez okon, bizva egyetértésekben, ezennel felhívunk, testvérek, fogjatok velünk kezét!

Elevenedjék fel szivetekben úgy mint a miénkben, az 1848. évi május 3/15-diki bátorság, merészség. Minden román, született legyen bárhol is, siessen a „Szabadságmezőre” (Campul libertatii)... Testvérek, dicsőségünk ez emlékhelyére gyűljön össze száz meg százezer román, ahol velek együtt mi is ihletődve, elragadtatva új esküt teszünk Barntiu evangéliumára.

Esküdjünk, hogy mindig azok leszünk, akik 1848-ban voltunk: halálunk órájáig küzdünk a trónért és hazánkért, a nemzetért és szabadságért.

Ünnepelni fogunk Bukarestben és ünnepeini a „Szabadság-mezőn” — azonban mindenekfelett az utóbbi magasztosságát.

Ünnepeljük az 1848. évet! — Czudar, alávaló és a román névre érdemes ne legyen, aki visszavonul. Ha a romuralom utjokba vetné [magát, keresve ürügyet és cselre törekedve, hogy megfélemlítsen, ne hallgatatok reá, ne tördödjete vele, ünnepeljete — mert nem létezik a világon törvény, mely egy egész népnek megtilthatná, hogy történelmének egyik legmagasztosabb eseményét megünnepelje. Nincs erő, mely azt megakadályozhatná! Sem ijesztés, mely megfélemlíthetné!

Eskü után — itt az 1848. évi május 3/15—17-iki napok dicsőségének emléke környékén jó alkalmatok lesz, hogy egy román néphez illő nyilatkozattal bemutassátok egész Európának, — a mívelt világnak, sérelmeiteket, melyeket a magyar kormánytól kell túrneltek.

Jelentsük ki egy általános tiltakozásban, hogy a ti mostani kormányotok beleegyezésetek nélkül annyi durva paraszttörvényt hoz, amelyeken mindenki megbotránkozik — megtámadván minden legszentebb jogainkat; mely sérelmeket felsorolni, egy napon alig is lehet.

Ostorozzuk minden magyarosítási törekvéseiket, melyek az országban lakó népeket felháborítják és közöttük civódást idéznek elő és benső küzdelmekkel felemésztenek. És emeljünk egész Európa előtt egy hatalmas tiltakozó szót minden megfontolatlan merénylet ellen, melyre a ti magyar chovinista kormányotok vetemedett.

Komoly és határozott, értelmes és imponáló legyen akkor a mi szavunk a világgal szemben, mert ez szeméit reánk süggeszti és érdekek kíséri eljárásunkat! — Igazságot kérjünk s egyszerre győzzük meg az egész lélekző emberiséget, mely a földtekén tartózkodik, hogy mi és ti egyek vagyunk; együtt egyet érezünk, egyet akarunk, ha valaki megtámadja a mi nemzetünket és annak érzéseit, melyet többre becstülünk életünkél.

Magyarországon a nem magyar népek jogokat követelnek s szüntelen tiltakoznak a számtalan magyarosító törvény ellen; a kormány azonban vak és siket, nem lát s nem hall semmit, vagy legalább nem akar látni vagy hallani, ellenben jól érti a rendőroket és csendőroket alkalmazni, hogy alkalomadtán kegyetlenkedjenek. Tehet-e másképp olyan polgárokkal, kik az alkotmányt nélkülözik s attól megfosztattak? — Nem! mert Kossuth végrendekezve azt mondotta: magyarosítsák a követeiket is, hogy ne vesszünk el.

Ugy, ugy! Bemutatjuk a művelt Európának, hogy a polgárosodott világ szeméi előtt ottan ma a legizgatóbb visszaélés a legbrutálisabb erőszakkal vitétik véghez, mivel három és fél millió román politikai halálra van ítélve a lovagias magyar nép által.

A jel megadatott!

S adatott innen a büszke és szabad román királyságból. Adatott testvéreinktől jól megfontolva. S adatott innen. S átmev a havasokon, de átmenetében behatol nálatok a völgyekbe és mezőkre, a városokba és falukba, behatol a legkisebb munkás-kunyhóba.

Ez fogja nektek döngő hangon odakiáltani: fel a román érzéssel.

Ez hív benneteket a felmentő és tiszteletet parancsoló küzdelemre, azon legszentebb javak védelmére, melyeket egy önérzetes nép fel nem adhat.

Ez fog tette felhívni, hogy bizonyítsuk be román nézeteink összhangzását.

A költővel szólunk. Papok, a kereszttel keztekben, nektek különösen ajánljuk. Miután minden időben történelmi nevezetességű szerepet vittek szent küzdeleinkben a román nemzet legnagyobb jogaiért, úgy most is legyetek a gondozások alatt álló nyájak jó vezére a „Campul libertatii“-ra vezető uton.

Ne vonuljatok vissza egy-egy súlyosabb fenyegetés miatt! Ne hátráljatok! Mert mi a meghatározott órában veletek és közöttetek leszünk. Szűkös esetében pedig — a mi legkisebb felkiáltásunkra az egész királyságunk büszke hadserege a hátunk mögött lesz.

A viszontlátásra tehát a Szabadságmezőn, mint összejövetelünk helyén, ahol pompával fogjuk megünnepelni május 3/15-dik napját s ünnepelve teljesítsük kötelességeinket. . . Ragadjuk meg a kötél hurokját, mely minket fogva tart!

Dologra tehát, szeretett papok. Dologra románok, mindenünnen. Itt a meghatározott idő, vesztgetni való időnk pedig nincsen. Az 1848. évi forradalmat ünnepelni kell a kijelölt helyeken: Bukarestben és a „Szabadságmező“-n fenségesen — az a románság ünnepe.

Kiadatott a szabad Románia nemzeti választmányának üléséből.

Bukarest, 1898. márczius 3/15-dik napján.
A végrehajtó választmány.

SZÍNHÁZ ÉS MŰVÉSZET.

* Popper Dávid kitüntetés. Zenei életünk egyik kimagasló alakja, Popper Dávid legfelső kitüntetésben részesült. Mint a hivatalos lap mai száma közli, a király a Ferencz József-rend lovagkeresztjét adományozta neki. Popper mint európai hírű gordonkaművész és mint az országos zeneakadémia tanára szolgált rá a kitüntetésre.

* Wolter kinosasháza. A bécsi Burgszínház elhunyt nagy tragikájának hagyatékát, amely nem kevesebb, mint kétezer tárgyból áll, április 18-ikától 23-ig elárverezik. A hietzingi nyaralóban ez alkalommal a remek műtárgyak egész tömege kerül dobba. Ugy maga Wolter Sarolta, mint férje, gróf O'Sullivan szenvedélyes gyűjtők voltak. A hagyatékban levő 52 olajfestmény közt találhatók Wolterképek Makartól (Messalina jelmezében), Canontól, Angelitól (Kriemhild), Matschtól (Sappho). Makart esetje alól került ki egy szimboikus menyezeti kép, a „Tragédia“ is. Nagyon sok képe van ott Canonnak, továbbá Couture-nak, Kollernak, a brüsszeli elegáns világ festőjének, Steyensnek, Hubernek, Rasmussennek. Pompásak az aquarellek, metszetek, fényképek, továbbá Tilgner szoborművei, amelyek Woltert és Sonnenhalt ábrázolják. Bájos Moreannak egy „Cseresznye“ című bronz-statuetteje. A gyűjteményt nagybecsű ékszerek, ezüst lyrák és koszorúk, serlegek, vázák, fayenceok, meissenai porcellánok, majolikák, bronzok egészítik ki és végül egy 3000 kötetből álló könyvtár.

* Dumas hátrahagyott drámája. Jules Claretie, a Théâtre français igazgatója, elő szeretné adni Dumas hátrahagyott művét, a „Route de Thèbes“-t. A nagy író testamentumának végrehajtói azonban nem engedik meg. Hivatkoznak arra, hogy Dumas a végrendeletében meghagyta, hogy a „Route de Thèbes“-et ne hozzák színpadra. Pedig ez a dráma az utolsó mondatig készen van és, úgy mondják, mestermű.

* Kapunyitás az arénában. A városligeti színház kapui tegnap megnyitáltak, egyelőre csak a két husvéti ünnepre. Vasárnap délután a „Nani“-t, este a „Tribyk“-et adták. A közönség mindkét előadásra igen jó hangulatban volt és főként Németh Józsefnek, a Népszínház kitűnő komikusának, valamint Nyáraynak, Rónaszékinék, Láng Etelnek és Kovcsinénak tapsolt sokat.

Feri kisasszony.

— Amerikai bohózat 3 felvonásban. Irla Morton. Fordította Mihály József. Első előadása a Vigszínházban 1898. április 10-ikén. —

A boldogult Wright volt eszünkben tegnap este, mikor Morton amerikai bohóságát néztük. Az a nagy ember, aki évekket ezelőtt a városligeti arénában a „Carmen up to day“-t játszotta. Azt mondjuk, nagy ember: mert meg volt benne minden, ami emberi: pokoli mód vidám és szívfoccsra szomorú volt. És hogy tudott hazudni! Soha sem lehattunk vele tisztában, hogy lelke sir-e vagy kaczag. Szóval egész ember volt, egy valódi clown, holott a legnagyobb tragikus vagy szalonszínész, a legkövetesebb Lear király vagy Ipanoff Lorisz is csak félemler, a saját nagy egréniségében bírván korlátait, amelyek az általános és teljes emberitől elválasztják.

Othellonál, akiben vulkánikus erővel tör ki egy emberi indulat és Fausztnál, akinek emberi lelke évezredek tépelődésben lánnyodik, sokkal közelebb járt az igaz emberhez a mi Wright-ünk, aki másodpercnyi időközökkel bukfenchezett és sirt.

Mikor valamelyik komikusunk kirug a hámból, azt mondjuk róla, hogy „Vizvári ur vagy Zilahí ur játéka ma kissé clownszerű volt.“ Fölülletes beszéd. A clownszerűség nem árnyalat és nem gradatio; az egy állandó és külön vérmérséklet. A komédiásléleknek nem futó mámore, hanem emberi tisztasága.

Szegény Wright! Csak egyetlen egyszer esett meg vele, hogy nem tudott ugyanegy perccen belül megnevetetni és megrikatni. Akkor, mikor meghalt. A messze Britorszag valamelyik ködös piacán lehelt utolsót és körülötte sirtak a társai és társnői, a levegő pedig illatos volt Lili Huntley, a primadonna szöke hajától.

Erre a visszaemlékezésre élénk szükségünk volt, mikor be akarunk számolni a Vigszínház tegnapi estéjéről. A Feri kisasszony ugyanis egy sajátzerű, burleszkesség, amely külön színésztemperamentumokat, egy tótágast álló külön színezetet kíván, amilyen a speciális angol-amerikai.

A darab három diákról szól, akik közül az egyik, Fred Anderson, jegyben jár miss Vestával, egy szép és önálló hölgygel. Annnyiban azonban még sem egészen önálló, hogy a nyakán van egy Mann nevű idős társalkodónő, aki gyűlöli a férfiakat és egyéb hárpiaszerű tulajdonságokkal is rendelkezik. Egy szent napon Mann kisasszony fölkeresi Fred Andersont a lakásán és ott talál — egy hölgyet. Egy hölgyet, aki színésznőnek és Fred legbensőbb barátjának vallja magát! Sőt nyomban el is énekel Mann kisasszonynak egy kuplét. Ime ez Feri kisasszony! A valóságban azonban se Ferinek nem hívják, se nem hölgy. Feri kisasszony a polgári néven Frank Staynor, egy szöke, leányrezu diák, Fred kollégája. A kollégiumi műkedvelői előadásokon rendszerint ő játsza a női szerepeket és így elnevezték Feri kisasszonynak. Nem esoda tehát, hogy Mann kisasszony látogatása alkalmával női köztüben lévén, akkor is azt az illúziót tudta keltani, hogy asszony.

Mann kisasszony természetesen mindent el szokott mondani Vestának — főként ha Fred urnak valamely csinyéről van szó! Vestát az énekesnőről szóló történet kétségbe ejti és vőlegényének minden magyarázat nélkül kiadja az utat. Fred persze ártatlan és a haját tépi.

Egy napon azután Vestaék parkjában biciklizéssel hangzik. Frank Staynor keresi föl a házban nénjét, Chetwyndné asszonyt, aki Vesta gyermekkorú barátja. A kis Frank biciklizista-dressben van és persze ugyanaz, akit akkor Mann-kisasszony a Fred Anderson lakásán talált. Ennélfogva Frank Staynort most mindenki nőnek nézi. Fölháborodnak costume-jén és egész modorán. De éjszakára mégis

olt tartják a villában, mert ki akarják vallatni, hogy milyen kötelekék fűzik Fred urhoz?

És éjnek idején a szobájában fölkeresik egy másután Vesta kisasszony, Mann kisasszony, azután a kis Edna, Vesta hugocskája, végül Vesta nagybátyja, aki az állítólagos énekesnővel bizalmaskodni is kezd.

A tévedés persze kiderül és Vestának nincs miért haragudnia vőlegényére. Fred ur visszatérhet, mert nincs is semmi, amit neki meg kellene hoztatni. Frank Staynor pedig megfogadja, hogy fölhegy diákos csinyeivel: egész életében férfi akar lenni és ezenfelül a kis Edna férje.

Látnivaló, hogy ez a mese bő alkalmat nyújt mulatságos helyzetekre. Ahol aztán a szituáció nem burleszk, ott erősen lapos is. Itt természetesen a színésznek kellene sokat pótolnia és hozzáadnia a saját eszközeiből. De erre, mint mondtuk, csak az angol-amerikai clownvér képes. A Vigszínház színészei is ügyesen ficzkádoznak, hanczuroznak, de a darab épen száz annyi boldogságot bír meg és követel meg. De emiatt ne érje őket gáncs, mert a „Feri kisasszony“ stilszerűen magyar színész ép oly kevéssé tudja előadni, mint ahogy nem tudunk elképzelni egy oxfordi Gündör Sándort, és miként hogy egy középszerű coburg-gothei Hofschauspielerin stilszerűbben el tudja szavalni Barnhelmi Minnát, mint a genialis Duse.

Az előadók közül legjobban tetszettek nekünk: Hegedűs, Nikó Lina és Szerémi. Az ő játékkukban volt a legtöbb és legszerencsésebb humor. Fenyvesi és Góth már feszesebbnek mutatkoztak, bár Góth kitűnő Szacsavay-utánzata minden dicséretet érdemel. Szerémi viszont egy brilliáns Zaccani-paródiával szolgált. Tapolczi, ez a különben jókedélyű és ötletes színész, a czimszerepben feltűnően mesterkelt volt úgy hangra, mint játékra nézve. Delli Emma kellemesen beszélt. Varsányi Irénből, aki pályája legelején elég jól indult, annyira hiányzik a gyöngéd, naiv vonás, hogy nyersebb színészváralkata őt már így fiatalon is csak a chargeirozott szerepkörre utalja.

Mihály József, ez az erős irodalmi és színpadi érzékű esztetik, a darabot mintaszertelen fordította. A közönséget a darab speciális izma nem kapta ugyan meg, de nem is hagyta egészen hidegen. A nézőtér megtelt és a mulatók is, úgy vettük észre, nagyon szép számmal voltak.

M. G.

VIDÉK.

* (Nyomor Zemlénben.) Zemlén megye közigazgatási bizottságának a múlt héten tartott gyűlésén dr. Löcherer Lőrincz tisztí főorvos többek közt jelentette, hogy a szinnai járásban a közegészségi állapot aggodalomra ad okot. Így például Zboj és Kriva községekben a hastífusz szedi áldozatait. A járvány okait a szennyvesztésben, a rossz élelmezésben és abban látja, hogy a vidék rúthén népe a házi állatokkal közös lakásban telel. Mint a rossz élelmezés elszomorító bizonyítékát a tisztí főorvos bemutatta a vidék nyomoruságkenyerét — vadtatárkadarából süttött lepényt. Fejes István indítványára a közigazgatási bizottság a kereskedelmi miniszterhez felterjesztést intézett inséges közmunkáért, az egyházi főhatóságot pedig felkéri, utasítaná a lelkészeket, hogy a lusta néphe a munkaszertetet oltsák. — A szociálizmusból megítiztított Bodrogközön a hivatalból elrendelt összeírás szerint 900 nyomorral küzdő egyént találtak, kik közt 100 munkakeptelen. Ezeknek segélyezésére Molnár István főispán közbenjárására a belügyminiszter 1000 forintot, a 800 munkakepes inségesnek közmunkával való ellátására pedig 8000 forintot utalványozott.

* (Beszámoló-körut.) Ágoston József, a somogygyepei tabi kerület országgyűlési képviselője, arra használta fel a parlament husvéti ünnepét, hogy körutat tett választókerületében. Virágvasárnap tartotta beszámolóját — Siófokról kiindulva — Kilitiben, Ságvárt, Nyimben és Adándon, Hidvégen, Nagy-Berényben és Somban; kedden: Endrédan

Zamárdin és Kőröshegyen; szerdán: Bálványoson, Zalán és Tabon; csütörtökön pedig Kapolyban, Karádon, Öszödön és Szemesen. A községek ünnepélyesen és lelkesedéssel fogadták szeretett képviselőjüket, kinek főleg a munkástörvény előnyeit magyarázó tüzetes fejtegetései általános tetszésben részesültek.

KÖZOKTATÁS.

Schwimmer tanár tanszéke. Az e czímen megjelent közleményre vonatkozólag a következő sorok közlésére kérték fel bennünket:

Budapest, 1898. április 11.

Igen tisztelt szerkesztő ur!

Becses lapjának tegnapi számában boldogult „Schwimmer tanár tanszéke” czímű közléséhez annyiban van szavam, amennyiben az személyemre vonatkozó valótanságot tartalmaz.

A névtelenül írott közlés azt fogja reáim, hogy a bór- és bujakörtani ambulátoriám felügyeletéért ezer forintnyi tiszteletdíjat kapok. Ez egyszerűen nem így van. Az orvoskari tanártestület meghívott az ambulátoriám ideiglenes ellenőrzésével, de e megbízatással sem minemű díjazás sem jár.

Kérem tisztelt szerkesztő urat e helyreigazító soroknak becses lapjának legközelebbi számában való közzétételre.

Illő tisztelettel

Dr. Kétyi Károly,
egyetemi tanár.

SPORT.

Bécsi tavaszi meeting.

(Első nap.)

Április 10.

A legitim versenyesztendő áprilisi időjárással és bolondos meglepetéssel köszöntött be a freudenauai gyepen. A hűvös, szeles, esős idő nem nagy közönséget vonzott az első nap eseményeihez s csak a husvétüi ünnepnek tulajdonítható, hogy a turfpublikum valahogyan megtöltötte a tribünöket. Az előkelő sportközönség azonban alig volt képviselve. Az udvari páholyban Otto, Ferencz Salvator, Lajos Viktor és Ferdinand Károly főherczegek voltak jelen. Csak a nap főfutamának a Przedswit-handicap-nak az eredményét várták, aztán elhagyták a versenytér. Maga a főfutam is, az osztrák Lincolnshire, melyre egész télen át kombináltak nagy meglepetéssel végződött. A versenyt nyakhoszzal dr. Russo E. 5 éves Bátor-ja nyerte meg Tip-Top és Mirko ellen. Győzelmére huszonötötörös pénzt fizetett a totalisateur.

A bevezető futamokat, az első és másodikat a Milne-istálló, báró Üchtritz Zsigmond lovai: Nickerl és Kárpát nyerték, ami által az istálló jó formájára lehetett következtetni. E körülménynek tulajdonítható, hogy mikor a harmadik futamhoz, a várva-várt Przedswit-handicaphez nyergelték a lovakat, sokan siettek a ringbe a Milne-istálló kiküldöttjét, az amugy is jó eséllyel indult Mirko-t megfogadni. Nagyon fogadták még Wette nicht-et, míg Gomba odds-a felszökött, noha a társaságban ez volt a legszebb. Minden lovat alaposan megszemléltek. A fúrge Álmost, a ragyogó szőru Tip-Top-ot, a fis County Kildare-t, a pillanatra kész Mirko-t, a karsu Wette nicht-et. Még Ottó főherczeg Hipp-Hipp Hurráh-ja is közönségre akadt, csak a dr. Russo foitos sárgája, a kis Bátor nem akadt hívekre, egyedül tulajdonosa járkált fűrgén körülötte.

Mikor a teliverek a starthoz állottak, a legelső ló, mely kitért, Wette nicht volt. Idegességével nem akart felhagyni s sokáig késleltette a startot. Többszörös elugrásai a többieket is idegessekké tette, csak Bátor és Álmos voltak nyugodtak a helyes pályán. Legrosszabb helye egészen kívül a rakoncátlan Wette nichtnek volt.

Mikor a starterzástól lebocsátották, Mirko három hosszal ugrott el Gomba előtt, közvetlen mögötte Vilmos. Tipp-Top és kívül Wette nicht felkúrdtek. A kis Bátor a csomóban volt. A távoslagnál már Tip-Top színei látszottak Mirko előtt, míg Gomba helyét egy pillanatra Wette nicht vette át. Ugy látszik, hogy az utóbbi többszörös kitérésével kiadta erejét, mert csakhamar visszaesett.

A forintos tribün előtt Tip-Top biztos nyerőnek látszott. Smith egy pillanatra hátránézett; nyugodtan tartotta a kantárszarát, mikor látta, hogy a veszedelmes ellenfelek messze vannak. Bátor-ra nem is gondolt, mely ostor alatt egymásután húzta el ellenfelei mellett s a már erősen lovagolt Mirko-t, majd a czémal Tip-Top-ot egy nyakhoszzal előzte meg. A finish a nézők között nagy izgalmat keltett. A kis Bátor-nak azután már sok nézője akadt. Megjegyezzük, hogy a ló tavaly ugyanezen díjban nagy favorit volt, de helyet sem kapott. Ugy került csupán 54 kg.-al e handicap-be. Nagyon szépen futott a vén Álmos, de ugylátszik, nyomta a súly. Hyams gyönyörűen lovagolta Bátor-t.

A negyedik futamban Seraskier, báró Harkányi János régen pihentetett ötévese nyert feltartva a hároméves Dilemma ellen.

Az ötödik futamot képezett gátversenyben összesen három ló állott a starthoz. Stuver, Nyalánk és Jasmin. Stuver-t négy reá-val is szívesen fogadták, Nyalánk ötszörös pénzzel sem kellett. Mikor elugrottak a starttól, Jasmin nem akart a többiekkel tartani, ötven hosszal követte a mezőnyt.

Stuver és Nyalánk felváltva vezettek egész uton. Az utolsó gátat egyszerre ugrották. Nyalánk a finishben könnyen érkezett a czélhoz. Győzelménél után nyolczszoros pénzt fizetett a totalisateur. Helyre nem volt tét. A befejező futamok is meglepetéssel végződtek.

A részletes eredmény a következő:

I. Megnyitó verseny. Díj 2400 korona, távolság 1800 méter.

1. Br. Üchtritz Zs. Nickerl 51½ kg.	lov. Pool
2. Gr. Eszterházy M. Rabenwater 62 kg.	lov. Cleminson
3. Blaskovits E. Kelet 62 kg.	lov. Adams
4. Wahrman R. Duna 50 kg.	lov. Wilton

Capt. Gaston Csipke 50 kg lov. A. Bulford, gróf Henckel A. Csintalan 60½ kg. lov. Grimshaw, Mr. Lincoln Spinster 50 kg. lov. Ibbet, br. Springer G. Erbprinz 51½ kg. lov. Hyams, gr. Trauttmansdorff Anó 51½ kg. lov. Prudames.

Bírói ítélet: 1½ hosszal első, 1½ hosszal harmadik. Tot. 5 : 20, helyre 25 : 31 I., 25 : 37 II., 25 : 30. III.

II. Kisérleti verseny. Díj 3400 korona, távolság 1000 méter.

1. Br. Üchtritz Zs. Kárpát 54½ kg.	lov. Sharpe
2. Dreher A. Billnitz 55½ kg.	lov. Smith
3. Mr. Dorryt Namuna 55½ kg.	lov. Ibbet

Br. Harkányi J. Jablanica 55½ kg. lov. Wilton, gr. Henckel A. Menyecske 55½ kg. lov. Grimshaw, gr. Kinsky Zs. Cassonade 53 kg. lov. Gilchrist, br. Springer G. Nyilvány 55½ kg. lov. Hyams, Fränkel A. Longehamps 55½ kg. lov. Huxtable, Blaskovits E. Virgoncz 55½ kg. lov. Adams.

Bírói ítélet: Könnyen ¾ hosszal első, 5 hosszal harmadik. Tot. 5 : 16, helyre 25 : 41 I., 25 : 55 II., 25 : 53 III.

III. Przedswit-Handicap. Díj 12,000 korona. Táv. 1200 méter.

1. Dr. Russo E. Bátor 54 kg.	lov. Hyams
2. Dreher A. Tip-Top 54 kg.	lov. Smith
3. Péchy A. Mirko 51 kg.	lov. Bulford S.
4. Gr. Bathányi E. Álmos 61 kg.	lov. Huxtable

Lovag Wiener-Welten Gomba 65 kg. lov. Pratt, Mr. Dorryt Wette nicht 63 kg. lov. Barker, Mr. C. Wood County Kildare 52½ kg. lov. Peake, gr. Forgách L. Hajadon 51 kg. lov. Wilton, Ottó fng. Hipp-Hipp-Hurráh 50 kg. lov. Cleminson, Mr. Dorryt Katinka 49 kg. lov. Ibbet, br. Schossberger Marilla 49 kg. lov. Griff, gróf Henckel A. Vilmos 46 kg. lov. Marsh, gr. Arco Zinneberg Offensive 45 kg. lov. Slack, gr. Wenckheim Bálványom 45 kg. lov. Sydenham.

Bírói ítélet: Küzdelem után nyakhoszzal első, fél hosszal harmadik. Tot. 5 : 129, helyre 25 : 137 I., 25 : 47 II. 25 : 56 III.

IV. Eladó verseny. Díj 2400 korona. Táv. 1600 méter.

1. Br. Harkányi J. Seraskier 60½ kg.	lov. Barker
2. Gr. Sternberg Dilemma 48 kg.	lov. Marsh
3. Lov. Lederer Szivós 50½ kg.	lov. Slack

Dr. Russo E. Lord Bob 51½ kg. lov. Hyams Mr. Janof Driver 63 kg. lov. Wilton, Mr. Siltón Moring 63 kg. lov. Ibbet, gr. Sternberg Clarette 48 kg. lovagolta Cleminson, Szemere M. Seniorita 48 kg. lov. Lovász.

Bírói ítélet: Nagyon könnyen ½ hosszal első, 1½ hosszal harmadik. Tot. 5 : 20, helyre 25 : 47 I., 25 : 46 II. 25 : 115 III.

V. Gátverseny. Díj 3400 kor., táv. 2300 m.

1. Gr. Trauttmansdorff Nyalánk 62½ kg.	lov. Buckenham
2. Hg. Auersperg Stuver 67½ kg.	lov. Williamson
3. Mr. Siltón Jasmin 52½ kg.	lov. Slinn

Bírói ítélet: 1½ hosszal első, rossz harmadik. Tot. 5 : 42, helyre : Stuverre 25 : 44. Nyalánkra nem volt tét.

VI. Tribün-akadály-verseny. Díj 4900 korona, 4800 m.

1. Miklósfalvi ménés Hableány 60 kg.	lov. Geoghegan
--------------------------------------	----------------

2. Gr. Sternberg Alland 62½ kg.	lov. Buckenham
Eins ins Andre (Gr. Esterházy M.) megállít a startnál és az istállóba vezettetett.	

Bírói ítélet: 1½ hosszal igen könnyen nyert. Tot. : 5 : 13, helyre : 25 : 34 I., 25 : 42 II.

VII. Mineral-verseny. Díj 3400 kor. táv. 4800 m.

1. Szemere M. Félénk 57 kg.	lov. Cleminson
2. Br. Springer G. Marasca 55½ kg.	lov. Hyams
3. Mr. Janof Bertha 55½ kg.	lov. W. Hess, Gr. Hadik-Barkóczy Liga 55½ kg. lov. Wilton, Gr. Kinsky Zs. Tál-tos 57 kg. lov. Grimshaw, Mr. Newmarket Malteser 57 kg. lov. Peake, Br. Üchtritz Zs. Pál 57 kg. lov. Sharpe.

Bírói ítélet: 1 hosszal első, 1½ hosszal harmadik. Tot. : 5 : 26, helyre : 25 : 53 I., 25 : 57 II., 25 : 78 III.

(Második nap.)

Április 11.

Az idő a második napra megváltozott, csak a lovak nem változtak. Megint a meglepetések napja volt, sőt valóságos szenzációk is voltak. Így a nap főversenyét, a Szabad handicapot Primula nyerte meg és mögötte a tizenhatos mezőnyben Wagner és Morgó futottak be helyre. A kedvencek teljesen lemaradtak s mind a három helyezett ló hívei óriás osztalékot kaptak. Meglepetés volt Ottó főherczeg Trialjának könnyű és biztos győzelme is, mely a tulajdonosát is láthatólag meglepte és megörvendeztette.

A favoritok közül csak Mako felelt meg a beléje helyezett bizalomnak és Nickerl, amely megismételte tegnapi győzelmét.

Az udvari páholyból Ottó és Lajos Viktor főherczegek nézték a versenyeket, amelyek a következő eredménnyel folytak le:

I. Ignác-verseny. Díj 2400 kor. táv. 1800 m.

1. Szemere M. Makó 56 kg.	lov. Cleminson
2. Gr. Hadik-Barkóczy Aldomás 56 kg.	lov. Barker
3. Br. Springer G. Orchef 56 kg.	lov. Hyams Gr. Esterházy M. Dorflump 56 kg. lov. Adams, Gr. Kinsky Zs. Candeur 54½ kg. lov. Sharpe.

Bírói ítélet: igen könnyen 1 hosszal első, 2 hosszal harmadik. Tot. : 5 : 10, helyre 25 : 37 I. 25 : 79 II.

II. Handicap. Díj 2400 kor. táv. 1100 m.

1. Okolicsányi főhadnagy Regent 51 kg.	lov. Gilchrist
2. Szemere M. Garibaldi 48½ kg.	lov. Cleminson
3. Br. Üchtritz Zs. Theofil 46 kg.	lov. Spooner
4. Gr. Trauttmansdorff Bátkirályné 47 kg.	lov. Marsh, br. Üchtritz Zs. Rahn 60 kg. lov. Sharpe, Dreher A. Dogma 51 kg. lov. Bulford S., gr. Wenckheim D. Bálványom 51 kg. lov. Hyams, Szászbereki ménés Jura 50 kg. lov. Slack, br. Schossberger N. Helyes 48½ kg. lov. Ibbet.

Bírói ítélet: Küzdelem után 1 hosszal első, fél hosszal harmadik. Tot. 5 : 56, helyre : 25 : 110, 25 : 63 II., 25 : 126 III.

III. Háromévesek handicapja. Díj 1200 korona, távolság 1600 méter.

1. Mr. Siltón Primula 53 kg.	lov. Ibbet
2. Capt. Gaston Wagner 50½ kg.	lov. Bulford
3. Egyedy A. Morgó 47½ kg.	lov. Sands
4. Gr. Degenfeld I. Szeszély II. 50½ kg.	lov. Wilton

Gr. Trauttmansdorff L. Feldherr 57½ kg. lov. Pratt, gr. Kinsky Zs. His 55½ kg. lov. Sharpe, gr. Lamberg H. Violanta 53 kg. lov. Prudames, Szemere M. Kilenches 52½ kg. lov. Cleminson, br. Springer G. Reparatur 51½ kg. lov. Hyams, Janota Bzowski Alár 51½ kg. lov. Gilchrist, Dreher A. Domina 51 kg. lov. S. Bulford, gr. Arco Zinneberg Hoggan lesz 50½ kg. lov. Sydenham, gr. Wenckheim D. Cereál 50 kg. lov. Pool, gr. Esterházy M. Francia mulató 50 kg. lov. Griffit, lov. Lederer S. Alpár 49½ kg. lov. Slack, Rohonczy G. Árviz 45½ kg. lov. Filip.

Bírói ítélet: Biztosan ½ hosszal első, 1½ hosszal harmadik. Tot. 5 : 82, helyre 25 : 210 I., 25 : 107 II., 25 : 449 III.

IV. Eladó-Handicap. Díj 2400 korona, távolság 1000 méter.

1. Fränkel sz. Turi-Tari 46 kg.	lov. Gilchrist
2. Gr. Trauttmansdorff Neil 54 kg.	lov. Prudames

Gr. Wenckheim D. Harvich 52½ kg. lov. Cleminson, br. Üchtritz Zs. December 47½ kg. lov. Sands, Szászbereki ménés Ara 50½ kg. lov. Slack, dr. Russo E. Nisi 50½ kg. lov. Hyams, Krausz L. Dritchep 47½ kg. lov. Marsh, Wahrman R. Pipacs 47½ kg. lov. Sydenham.

Bírói ítélet: Biztosan 4 hosszal első, 1 hosszal harmadik. Tot. 5 : 41, helyre : 25 : 62 I., 25 : 51 II., 25 : 52 III.

V. Barát gátverseny. Díj 4900 korona. Táv. 2800 méter.

1. Fhg. Ottó Trial 66 kg.	lov. Kapousek
2. Lebaudy R. Bottine 65 kg.	lov. Barker
3. Mr. Siltón Eglamour 60 kg.	lov. Slinn

Hg. Esterházy Sehr möglich 74 kg. lov. Williamson, gr. Lamberg Formosa 69 kg. lov. Prudames, Dreher A. Zofe 65 kg. lov. Wheeler, mr. Schwartz Fejedelm 60 kg. lov. Buckenham, br. Schossberger Vajjon 60 kg. lov. May.

Bírói ítélet: Biztosan háromnegyed hosszal első 3 hosszal harmadik. Tot. 5 : 52. Helyre 25 : 51 I. 25 : 38 II., 25 : 65 III.

VI. Tavaszi akadályverseny. Díj 3400 korona. Táv. 4000 méter.

1. Herczeg Auerperg Irrthum 63 1/2 kg. lov. Williamson
2. Capt. Gaston Koppantó 60 kg. lov. Jakyi
3. Fränkel A. Blue-Bull 60 kg. lov. Geoghegan

Bírói ítélet: Könnyen fél hosszal első, 1 1/2 hosszal harmadik. Tot. 5 : 9. Helyre 25 : 24 I. 25 : 24 II.

VII. Zeupán-verseny. Díj 3400 korona. Táv. 1600 méter.

1. Br. Üchtritz Zsigmond Nickeri 48 1/2 kg. lov. Ibbet
2. Br. Schossberger Hebe 49 1/2 kg. lov. Wilton
3. † Gr. Arco Zinnberg Mauritius 61 1/2 kg. lov. Hyams

Bírói ítélet: Könnyen 1 hosszal első, holtversenyben harmadik. Totalisateur 5 : 12, helyre 25 : 24 I. 25 : 47 II.

Az alagi lóversenyek.

(Hatodik nap.)
Április 10.

Igazi áprilisi nap volt. Borult ég és sivító szél, mely majdnem lehetetlenné tette a szabadban való tartózkodást. A sport hívei azonban mégis tömegesen keresték fel az alagi pályát. Sportszemponthól épen nem mondható érdekesnek a nap. Kis mezőnyök, könnyű győzelmek, melyeknek nálmas lefolyásért csak az utolsó két futam szép finishei kárpóoltak.

Urlovasaink közül vasárnap báró Eltz exczellált, aki három lovat hozott be elsőnek és különösen az utolsó versenyben végzett bravuros lovaglást, mikor a már megvert Gábort újra versenybe hozván, nyakhosszal nyerte meg a futamot. Kivüle Taxis herceg, Abonyi A. főhadnagy és Csompóra arattak egy-egy győzelmet.

A Madonna-gátversenyben Water Lily lovasa, gróf Orsich Pál főhadnagy nekilovaglás miatt óvást jelentett be King-Amphion lovasa, báró Eltz ellen. A versenybírótság azonban hosszas tanácskozás után az óvásnak nem adott helyet.

Az egyes versenyek részletes eredménye a következő volt:

I. Cserháti handicap. Díj 1500 korona, távolság 2000 méter.

1. Gr. Andrassy T. Veloca 69 kg. lov. br. Eltz
2. Geist G. Grumbler 69 kg. lov. Horthy Sz.
3. Gr. Pejacsevich J. Ózai rózsza 71 kg. lov. Pejacsevich A.

Bírói ítélet: Könnyen 3 hosszal első, 6 hosszal harmadik. Tot. 5 : 12, helyre 25 : 44 I., 25 : 67 II.

II. Eladók-versenye. Díj 1300 korona, távolság 1200 méter.

1. Abonyi A. Eikonogen 71 kg. lov. tulajdonos
2. Geist G. Chimay hercegné 61 1/2 kg. lov. gr. Pejacsevich
3. † Dreher A. Bibereck 67 kg. lov. hg. Taxis

Bírói ítélet: 1 1/2 hosszal könnyen első, 1 hosszal hátrább, holtversenyben harmadik. Tot. 5 : 23, helyre 25 : 45 I., 25 : 76 II., 25 : 33 Bibereck, 25 : 37 D. B.

III. Maritta akadályverseny. Handicap. Díj 1900 korona. Táv 3200 méter.

1. Geist G. Dogaresse 63 kg. lov. Csompóra
2. Jármy J. Feleség 60 kg. lov. Hruska
3. Br. Korb-Weidenheim Grobian 71 1/2 kg. lov. Kovács

Bírói ítélet: 2 hosszal könnyen első, 1/2 hosszal harmadik. Tot. 5 : 14, helyre 25 : 51 I., 25 : 51 II.

IV. Madonna-gátverseny. Díj 1000 kor. Táv. 2600 méter.

1. Gr. Schönborn A. King-Amphion 69 1/2 kg. lov. br. Eltz
2. Gr. Orsich P. Water Lily 63 kg. lov. tulajdonos
3. Dreher A. Gágeri 71 1/2 kg. lov. hg. Taxis

Bírói ítélet: Könnyen 4 hosszal első, fejhosszal harmadik. Tot. 5 : 11. A második ló lovasa által keresztelés miatt beadott óvásnak hely nem adatott.

V. Igazgatósági akadály-verseny. Díj 1500 kor. és tiszteletdíj, 4800 m.

1. Gr. Károlyi Gy. Miklós 67 1/2 kg. lov. hg. Taxis
2. Gr. Orsich Thekla 72 1/2 kg. lov. tulajdon. Burcharz
3. Axi 75 kg. lov. tulajdonos.

Bírói ítélet: Birtosan két hosszal nyerve, rossz harmadik. Tot. 5 : 18.

VI. Husvét-díj. Díj 1200 kor. táv. 1600 m.

1. Mr. Wood Gábor 70 1/2 kg. lov. br. Eltz
2. Gr. Pejacsevich A. Fée 64 kg. lov. tulajdonos
3. Br. Pletzger Golden-Residue 64 kg. lov. Mr. Brook

Gr. Degenfeld J. It's corious 65 kg. lov. hg. Taxis. Geist G. Douziere 71 kg. lov. Horthy Sz.

Bírói ítélet: Küzdelem után fejhosszal első, 2 hosszal harmadik. Tot. 5 : 9, helyre 25 : 300 I. 25 : 31 II.

(Hetedik nap.)
Április 11.

Az alagi tavaszi meeting utolsó napja lévén, minden turfátogató újra felkereste Alagot, hogy nyereségét szaporítsa, de még inkább azért, hogy a veszteségeket redukálja.

A dühöngő szél ma is kellemetlenné tette a poros Alagon való tartózkodást, ennek dacára zsufolásig megteltek a nagy tribünök.

A második verseny kivételével megint kis mezőnyök álltak a starter elé, de az izgató finishek minden sporthívót kielégítettek. A megnyitó versenyben gróf Pejacsevich A. Diszpolgár-ja győzött, melynek hívei több mint 11-szeres pénzt kaptak, míg helyre 108 forintot fizetett a totalizátor. Óvás ezuttal sem maradhatott el. Az utolsó futamban a másodiknak beérkezett Oho (lovagolta Pejacsevich) óvást emelt a győztes Pletyka II. lovasa, Mr. Brooke ellen. Míg a versenybírótság az óvás fölött határozott, addig a mázsáló épület előtt egy kis forradalom tört ki, melyet Pletyka II. hívei rögtönöztek. Nem is nyugodtak meg addig, míg a versenybíró az ítéletet ki nem hirdette, mely szerint az óvást nem fogadta el.

Urlovasaink közül Taxis herceg két győzelmet aratott, ki jelenleg mint tíz győzelemmel nyertes urlovasaink élén áll. A második helyet nyolcz győzelemmel báró Eltz foglalja el. Taxis hercegen kívül még gr. Pejacsevich, Baworowski, Mr. Brooke és Csompóra arattak egy-egy győzelmet.

A versenyek részletes eredménye a következő volt:

I. Nyeresetlenek handicapje. Díj 1000 kor. táv. 1600 m.

1. Gr. Pejacsevich A. Diszpolgár 63 kg. lov. tulajdon.
2. Geist G. Fodrász 68 kg. lov. Horthy
3. Szászherkei ménes Stréber 64 kg. lov. Mr. Brook

Bírói ítélet: Küzdelem után egy fél hosszal első, 1 1/2 hosszal harmadik. Tot. 5 : 57, helyre 25 : 103 I., 25 : 50 II.

II. Eladók-versenye. Díj 1000 korona táv. 2000 m.

1. Gr. Baworowsky J. Béres 66 kg. lov. tulajdon.
2. Gr. Károlyi Gy. Sambo 63 1/2 kg. lov. gr. Pejacsevich
3. Geist G. Vanderbilt 68 kg. lov. Horthy sz. Mr. Blue

Bírói ítélet: Küzdelem után egy fél első, 2 hosszal harmadik. Tot. 5 : 29, helyre 25 : 45 I., 25 : 45 II., 25 : 50 III.

III. Gátverseny-Handicap. Díj 1200 korona, távolság 2400 méter.

1. Dreher A. Bumdiöh 70 kg. lov. hg. Taxis
2. Obermayer E. Barinkay 70 kg. lov. tulajdonos
3. Gr. Lodron-Paride Tömörd 63 kg. lov. Wacławiczek, kitört.

Bírói ítélet: igen könnyen 2 hosszal első. Tot. 5 : 7.

IV. Verbung-gátverseny. Díj 1500 korona, távolság 2000 méter.

1. Geist G. Verbung 63 1/2 kg. lov. Csompóra
2. Gr. Esterházy B. Bánatos 62 kg. lov. Machan
3. Mr. Lincoln Springinsfeld 63 1/2 kg. lov. Neumann

Bírói ítélet: Feltartva 5 hosszal első, 2 hosszal harmadik. Tot. 5 : 8, helyre 25 : 32 I., 25 : 54 II.

V. Pylades-akadály-verseny. Handicap. Díj 1500 korona. Táv 4000 méter.

1. Mr. Red and Blue Ontario 68 kg. lov. hg. Taxis
2. Br. Korb-Weidenheim Lord Fishermann 71 1/2 kg. lov. tulajdonos
3. Holassy P. Bimbó 68 kg. lov. br. Eltz

Küzdelem után 1/2 hosszal első, 1/2 hosszal harmadik. Tot. 5 : 18.

VI. Vigaszdíj. Díj 1200 korona. Táv. 1600 méter.

1. Geist G. Pletyka II. 66 1/2 kg. lov. Mr. Brook
2. Gr. Pejacsevich A. Oho 66 kg. lov. tulajdonos
3. Mr. C. Wood Palota 64 1/2 kg. lov. br. Eltz

Bírói ítélet: Küzdelem után fejhosszal első, 1/2 hosszal harmadik. A második ló lovasa által az első ellen nekilovaglás miatt bejelentett óvásnak hely nem adatott. Tot. 5 : 17. Helyre 25 : 45 I. 25 : 57 II.

NYILTTÉR.
Téli és nyári kerékpárok.
Columbia
a legelső amerikai kerékpár
1898 újdonsága a lánczékűll.
Fodor Károly és társa.
Központ-tér 17. sz. Telefon 14-18

KÖZGAZDASÁG.
Budapesti értéktőzsde, április 11. A mal tünnepi magánforgalomban szilárd irányzat uralkodott: osztrák hitelrészvény 855.20—356.20, magyar hitelrészvény 375.50, osztrák-magyar államvasut 345.25—345.75, salgótarjáni 621—624 forintot kötetett.

Versenyárgyalási hirdetések.
Építést ügyekben.
Székesfehérvár. (Iskolaépítés.) Folyó évi április hó 21-én délelőtt 10 óra (30,129 forint 59 kr.) Városház gyűlésterme Székes Fehérvár. Bánatpénz 3000 forint.
Lőcse. (Műtárgyak helyreállítása.) Folyó évi április hó 13-án délután 2 óra. (2509 forint 7 krajczár. Magyar kir. államépítészeti hivatal Lőcse, Bánatpénz 5 százalék.)

Lőcse. (Műtárgyak építése.) Folyó évi április hó 14-én délután 2 óra (7871 forint 29 krajczár.) Magyar királyi államépítészeti hivatal Lőcse. Bánatpénz 5 százalék.
Zilah. (Hidak helyreállítása.) Folyó évi május 2-án délelőtt 11 óra. Magyar királyi államépítészeti hivatal Zilah. (Bánatpénz 5 százalék.)
Pancsova. (Templomjavítás.) Folyó évi ápr. hó 16-án, délelőtt 12 óra, (12851 frt 99 krajczár) görögkeleti hitközség irodája Pancsova, (Bánatpénz 5 százalék.)

N. Károly. (Híd- és átvezeték helyreállítása.) Folyó év április hó 28-án, délelőtt 11 óra (714 forint 19 kr. + 979 forint 45 krajczár.) Magyar királyi államépítészeti hivatal Nagy-Károly. Bánatpénz 5 százalék.
Ungvári. (Tűzbiztos fedési munkák.) Folyó évi április hó 29-én, délelőtt 10 óra (5375 forint 97 krajczár.) Alispáni hivatal Ungvár. Bánatpénz 5 százalék.
Belovár. (Iskolaépítés.) Folyó hó 13-án délelőtt 11 órakor. (15837 forint 25 krajczár.) Járáshatóság Belovár. (Bánatpénz 750 forint.)

Sz. Udvarhely. (Hidfelszerkezet helyreállítása.) Folyó évi május hó 3-án délelőtt 10 órakor (1500 forint 97 krajczár.) Magyar királyi államépítészeti hivatal Sz. Udvarhely. (Bánatpénz 5 százalék.)
Zágráb. (Állomás lakóház építése.) Folyó évi április hó 19-én déli 12 órakor. Magyar királyi államvasutak zágrábi tüzeltvezetősége. (Bánatpénz 300 forint.)

IDŐJÁRAS.
A m. kir. meteorológiai központi intézet távirati jelentése 1898. április 12-én reggel 7 órakor.

Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsiusus szerint	Csapadék	Állomások	Légnyomás mm. 700 +	A hőmérséklet Celsiusus szerint	Csapadék
Árvavárja	55.4	6.2	12	Pola	61.7	11.4	
Solmezbánya	55.0	7.4	2	Lesina	62.6	12.3	
N.-Szombat	57.4	8.4	8	Sarajevo	62.1	10.3	
Magyar-Ovár	58.8	10.4	2	Torino	62.0	11.1	
O-Gyalla	59.5	8.2	3	Plorence	64.4	10.5	
Budapest	58.0	0.8	2	Róma	65.8	10.5	
Sopron	57.3	9.4		Nápoly	65.8	13.0	
Hereny	59.0	10.4		Brindisi	65.6	15.0	
Neszlibely	59.4	10.8		Palermo	66.1	12.0	
Zágráb	60.4	9.4		Malta	64.7	15.6	
Piumo	61.5	12.1		Zürich	70.0	5.4	
Cirkvenca	59.3	12.4		Biarritz	65.7	18.8	
Pancsova	61.0	12.7	1	Nizza	62.0	11.0	
Zsombolya	60.7	7.8	1	Páris	68.1	3.9	2
Arad	59.7	8.2		Kopenhága	68.7	4.9	
Szeged	59.4	9.3		Hamburg	62.4	4.2	9
Szolnok	57.4	6.0		Berlin	53.9	8.2	7
Eger	57.4	6.8		Christiansund	46.7	7.0	
Débröczen	59.7	6.8		Stockholm	69.2	0.7	
Kézsmárk	55.3	6.7	5	Szent-Pétervár	55.8	3.7	
Ungvár	59.0	5.5	6	Moskva	54.4	4.3	
Szabmar	58.3	7.8	9	Varsó	67.9	1.9	
Nagy-Váradi	66.4	9.2	1	Kiew	55.8	1.4	
Kolozsvár	59.2	6.8	2	Odessa	—	—	—
Nagy-Szeben	67.0	6.0	6	Sulina	61.5	9.3	
Bécs	57.7	11.4	8	Szöfia	61.9	9.9	1
Székesvárad	60.5	9.5	4	Konstantinápoly	61.7	7.5	
Klagenfurt	60.9	6.8					

A légnyomás maximuma mindjebbn visszahúzódik délnyugatra. Az Atlanti depresszió északnyugaton terjeszkedik és déli szélén másodlagos minimum fejlődött. A régi depresszió nyomra Oroszországban vehető észre.
Az idő Európa délnyugati részén száraz és közepes részén jobbra esős. Gyenge fagy volt Oroszországban, egyebütt a hőmérséklet elég magas.
Hazánkban gyenge és közepes esők voltak leginkább keleten és északnyugaton, a Dunántúl és Horvátországban egyáltalán nem esett, az Alföldön csak szórányosan. Az idő egyebütt enyhé.
Változóan felhős, gyenge idő várható gyenge pasziás esőkkel és mérsékelt délnyugati szelekkel.

Feloldós szerkesztő: Liposey Ádám

Színházi műsorok.

Table with 7 columns: Nappali előadás, Esti előadás, H. M. Operák, Vig. előadás, Hét előadás, Magyar előadás. Rows include Szombat, Csütörtök, Péntek d. u., Szombat, Vasárnap d. u., and Este.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

47072/1898 C-I.

Hirdetmény.

Gács-magyar kötelek-forgalom „Függelék életbeléptetése a II. rész 1. díjszabási füzetéhez.”

A gács-magyar kötelek-forgalomban 1898. évi február hó 1-től érvényes II. rész 1. díjszabási füzetéhez 1898. évi május hó 1-én függelék lép életbe...

A m. kir. államvasutak

a többi részes vasutak nevében is.

(Utányomás nem díjaztatik.)

Hekünk bemutatott számtalan megbízható hiteles közönséget folytán ezen negyedszázad óta fenálló roszkő-intézet o legmelo: gebben ajánlható.

TITKOS BETEGSÉGEKET,

hugyasfolyásokat és sebeket, az énfertőtlenítés utóházi, az elgyengült férfien, magánlások, a bujakör utókövetkezményeit, nőknél fohértályt, bérmonnyire ödüllök is, valamint mindazon női betegségeket, melyeknek a magtalanság egyik főokozója és böhbetegségeket gyógyít uj gyógymód szerint, hirtelen sikerrel, gyorsan és alaposan

Dr. GARAI ANTAL

orvos, sebész, szemész- és szülészudor, v. cs. kir. oszt.-főorvos

Budapest, belváros, IV. ker., Kigyó-utca 1. szám.

II. emelet. Bejárat a lépcsőnél.

Rendel naponta délelőtt 10 órától egész délután 4 óráig, este 7 órától 8 óráig.

Díjazott levelekre legnagyobb figyelemmel válaszolatlak és gyógy-szerekről is gondoskoda lesz.

Nőknek külön váróterem.

Ugyanott megjelent és a szórónél Dr. GARAI ANTAL-nál megrendelhető;

NÉPSZERŰ UTMATÓ.

(már a 12-ik kiadásban megjelent) a nemi betegségek és ezek észszerű gyógykezeléséhez című könyv, volt ára 2 ft 50 kr., most csak 80 kr. A könyv jól becsomagolva lesz elküldve, 1 ft be-küldés mellett bérmentve, vagy 90 kr. utánvét mellett.

A könyv tartalma: I. Az ivarszervek leírása. II. A nemi élet bűnése. III. Az énfertőtlenítés s az éjjeli magümlések. IV. Hugu-hakatar (trippér) és hugycsászárkúletek. V. A bujakör (síphilis) VI. A vérfolyás. VII. Elgyengült férfien VIII. Női magtalanság. IX. Az ivarszervek megbetegedéseinek főtünyerője: a prostitúció.

Magy. kir. államvasutak igazgatósága.

48322/1898. C-II.

Hirdetmény.

(Morva-Sziléziai-cseh-osztrák köszén-forgalom)

Folyó évi április hó 1-től új kivételes díjszabás lép hatályba, mely által az 1897. évi június hó 1-től fennálló hasonló díjszabás érvényen kívül helyeztetik.

Budapest, 1898. április 1-én.

A magy. kir. államvasutak igazgatósága

a részes vasutak nevében is.

(Utányomás nem díjaztatik.)

25 évi, rszben katonaságnál, a budapesti és bécsi kórházakban, észben magánorvosi praxisban szerzett bő tapasztalatok után gyógyítija, legrovidebb idő alatt, lelkiismeretes alaposággal és biztos eredménnyel

Dr. Kajdacsy József

v. cs. és kir. ezredorvos

a nemi betegségek elnevezése alatt össze-foglalható valamennyi bántalmat, makacs nő-és böhbetegségeket, gyengeségi állapotokat pedig az orvosi világ által legujabban felkarolt és hatásában páratlan sikerü

Elektromassage

által.

Lakik: Budapest, V., Váci-körút 4.,

I. emelet.

Levelekre díjmentesen és kimerítöden válaszol-tatik. Gyógyszerekről is gondoskoda lesz.

Nőknek külön váróterem.

Rendelés naponta 9—4 óráig és este 7—8-ig

Bank- és váltóüzlet r.-t. Budapest, V., Borovitsa-utca 12. Osztálysorsjáték II-ik sorsjátéka folyó évi május havában vezi kezdetét. Május 11-től október 12-ig hónaponta egy húzás 60,000-tól 100,000 koronáig emelkedő főnyereményekkel. A főhúzásban pedig 600,000 koronás díj- és 400,000 koronás főnyereménnyel. A főnyeremény a legszerencsésabb esetben: 1 millió korona.

Alapítva 1879-ben. Csak 3 forint a legjobb és legcélszerűbb ünnepi ajándék. (Kémiák az elhunytokról.) Arzóképek életnagyságban. Bármely beájtódott fénykép után. Szállítást 100 nap. A hit hasonlatért kezeség vál-lalattik. A fénykép sértetlen marad. Alkalmi ajándéku-ésant megrendelésnek előbb küldendők be. BODASCHER SIEGFRIED jutalmazott műtérme. (66) Wien, II., Praterstr. 61.

Előfizetések és Hirdetések felvételnek lapunk kiadó-hivatalában, VIII. József-körút 65. szám

Átköltözéseket és szállításokat szert szab. butorkocsival a legújanyosabb árak mellett eszközöl MAUTNER HENRIK budorszállítási és beraktározási vállalat. 791 Budapest, VIII. ker., József-körút 21. szám.

POLGÁR SÁNDOR egyetlen, gyakorlati orvos és kötszész BUDAPEST, VII. Erzsébet-körút 50. sz. Ajánlja dusan felszerelt rak-tárát saját gyártmányu orvos, sebész és betegápolási tár-gyakban. Saját tabilánnya, magy. kir. szabadsalmonosi Polgar-féle sérvkötő, harkötő, gürcsör elleni gam-miharmonya, orthopaedia-ké-szülékek, műlábak kesek stb Valódi francia különlegessé-gek F. Bergerand és párdé-gyárától. 8438 Ké- Részletes képes árjegy nek fogya és bérmentve

GUMMI különlegességek, valódiak jótállás mellett. Moulé eredeti dobozban, tuczaia 3, 4, 6 és 8 ft. Romé egyenként csomagolva, tuczaia 3, 4, 6 és 8 ft. Capote amenc. (rövid), fehér színű, tuczaia 3 és 4 ft, narancsziú 5 és 6 ft. Viktória, tuczaia 4, 6 és 8 ft. Halhólyag (hosszu) tuczaia 3, 4, 6 és 8 ft. Halhólyag (rövid) tuczaia 4 és 6 ft. Pely Porus Haase díjja 2 ft. Pely Porus Mensingar darabja 2 ft 50 kr. Párisi óv-spongya tuczaia 4 és 6 ft. Nőknek legujabb DIANAÓV Teufel-féle 3—8 forintig.

Antisepticus és hygienicus HÖLGY-ÓVSZER. Teljes biztos hatással, használathban kíméletes és nem kellenek többé semminemű gyöngédelen és ártalmas gummi vagy spongya-cikknek. 1 doboz (12 drb) ára 1 ft 50 kr. pontos használati utasítással. 1 ft 75 kr. előleges beküldése után bérmentve. Kapható a fentelölónál: László József gyógyszerésznél, Maros-Ujvár (Ködey). (166) Budapesti főraktár: Kerpel, Fehér sas gyó-gyszertár, V., Lipót-körút 28. Telefon: 2217. Gyors és alaktól asztalkidés.

AZ ORSZÁGOS HIRLAP APRÓ HIRDETÉSEI

Kiadóhivatal:

Minden szó 2 krajczár, vastagabb befűkből szedve 4 krajczár.

Kiadóhivatal:

VIII. ker., József-körút 65. szám.

Előre fizetendők készpénzben, levélbélyegekből vagy postautalványon.

VIII. ker., József-körút 65. szám.

Ha a hirdető ezimét is közli a hirdetésben, vagy a választ post-restante kéri, akkor minden közlés után még 30 krajczár kinttartódíjra van fizetendő. — Csak az apróhirdetést postautalványon beküldeni, s a szöveget az utólevél szelvényére írni; esetleg közléses levélben is lehet a szöveget s a levéljegyeket beküldeni. Mindenki könnyen kiszámíthatja az apróhirdetés árát.

APRÓ HIRDETÉSEK ÉS ELŐFIZETÉSEK

az

ORSZÁGOS HIRLAP

részére felvételnek kiadóhivatalunkon kívül (VIII. ker., József-körút 65.) a következő üzletokban:

- I. ker., Járnek-utca 22. **Özv. Balasovits Györgyné** nagyzsáka
- II. „ Fő-utca 7. sz. alatt **Eisenbach Vilmos,** fűszerkereskedése,
- IV. „ Kecskeméti-utca 14. sz. **Szantó Mór,** dohányüzlete
- IV. „ Harisch-bazár **Déval Józsefné,** dohányüzlete
- IV. „ Felfő-ter 3. szám **Komócsok A. J.** dohányüzlete és ujjagátuda
- V. „ Nagykörön-utca 20. sz. **Löwinger Gyula,** fűszerkereskedése.
- V. „ Dorottya-utca 13. sz. **Weil Vilmos,** dohányüzlete
- V. „ Váci-körút 6. szám **Korona Janka,** dohányüzlete
- V. „ Sipót-körút 22. szám **Wollák Zsigmond,** dohányüzlete
- VI. „ Teréz-körút 54. szám **Breuer sóvérek,** dohányüzlete
- VI. „ Andrássy-út 48. szám **Rohacsy Ilona,** dohányüzlete
- VII. „ Erzsébet-körút 50. szám **Hataler Róza,** dohányüzlete
- VII. „ Erzsébet-körút 7. szám **Fraud J.** dohányüzlete
- VIII. ker., a Nemzeti színház bérh. **Sopronyi V.** dohányüzlete

s ugyane helyeken mindennemű felvilágosítások készségeesen megadatnak.

LEVELEZÉS.

Gazdag öreg ur, független fess helyig mellesz ismereteket keres Szives megkereséseket „Nyugdíjas százados” jellegű köröm a kiadóba. 3614-1

Kékszemű Igen haragszom magamra, mert nem engedte meg, hogy fejjeljen. Igazán nem saep magától, hogy mikor tudja, hogy en mennyire igazam megat. Maga olyan kegyetlen, no de holnap akármí is történik velem és magával — én felmegyek és összeszokólok az én aranyos **Kékszeművel.** 3620-1

Rózsika. Mindenekelőtt értesítlek, hogy tegnap ott voltam és hala az ének minden a legnagyobb rendben van itt. De hát mi újság ott? Hogy töltötted az ünnepeket, én nagyon rossz szal, te nem voltál itt. Csókoljak ezerszer és igen-igen szeret a te „Gaszembere!” 3624-1

Magy. kir. államvasutak

18947. számhoz.

Pályázati hirdetmény

tüzifa szállítása iránt

A m. kir. államvasutak igazgatósága a vezetése alá tartozó vonalak részére 1899. évi január hó 1-től egy kedvező árak elérése esetén azonban öt évre is terjedhető időre évenként szükséges mintegy 70.000 köbméter kemény, usztatlan hasábfá és mintegy 20.000 köbméter dorongfa, esetleg puha- vagy kemény szel-deszka, szállításának biztosítása céljából ezennel nyilvános pályázatot hirdet.

Ezen tűzifamennyiség a következő feltételek mellett szállítandó:

1. A fentebb kitett egy évi mennyiség csak megközelítő előirányzatot képez és ennél fogva a szállításra átengedendő mennyiség minden évre nézve egy negyed rész erejéig a m. kir. államvasutak tetszése szerint felemelhető vagy leszállítható. Ha azonban a m. kir. államvasutak ezen jogokkal élni kívánnak, erről az illető szállító minden megelőző év utolsó negyedében értesítenni fog.

2. A m. kir. államvasutak igazgatóságának jogában áll, hogy az egy-egy évre megrendelt mennyiséget a) vagy az evközben esetenként felmerülő szükségletre képest

b) vagy pedig egy bizonyos, előre meghatározott időben és részletekben vehesse át.

Az előbb (a) alatt érintett) esetben tartozik szállító az egy-egy évre megrendelt mennyiség egy negyed részét az illető beszállítási állomáson, esetleg állomásokon vagy az ezek közvetlen közelében levő saját rakhelyén állandóan készletben tartani, s ezen készletet valahányszor abból egy bizonyos mennyiség átvételik, azonnal kiegészíteni. Ha az egy-egy évre megrendelt mennyiség az illető év december hava végéig át nem vétetnék, a fennmaradó mennyiség a következő év január javában fog átvételni.

A második (b) alatt érintett) esetben az egy-egy évre megrendelt mennyiség készlettartás kötelezettsége nélkül — és pedig annak háromnegyed része az illető év január havától június hava végéig egyenlő havi részletekben, a fennmaradó egy negyed rész azonban felerész-

HÁZASSÁG.

Szép megjelenésű férfi 2900 ft. évi biztos jövedelemmel es-nos leány vagy özvegy asszony ismeret-ségöt keresi (22 éven felül) házasság céljából. Néhány ezer ft hozomány megkívánatik. Levélnek „Baldog otthon” alatt kéretnek e lap kiadóhivatalába. 3592-2

Nemes családból származó rom. katn. hölgy 40-50.000 fti készpénzzel, kománnyal, ezen nem szokatlan uton illó fejtet keres. Államhatárok, katonatiszt előnyben részesül. Válassz „Henry leány”-ot alatt kéretnek a kiadóba. 3604-2

ALLÁST KERES.

Egy Magyar férfi végzett több évi gyakorlattal ellátott gazdasági és számviteli tényszerű szakor-répa megközelítően jartas keres magához illó állást. Az illető utitársnak is ajánlkozni kelet felé tudna, beszél a magyar német román nyelv-reket kívül a francia és török nyelvet is. Cím a kiadóhivatalban. 3618-3

Egy fiatal magányos nő, magányos uthoz vagy pári házhoz ajánlkozok gazdaságnynak. Cím a kiadóhivatalban. 3617-3

ÁLLÁST KAPHAT.

Kereskedő-segéd. Kétnő bizonyítvánnyal ellátva, több évi gyakorlattal állást keres. Cím a kiadóhivatalban. 3625-3

Középkorú intelligens nő, ki a háztartás minden ágában jartas, mint háztartozó kíván alkalmaztatni. Cím a kiadóhivatalban megtehető. 3624-3

Szegényebb feltételek mellett szerződött az „Allianz” élet és járadék részvényszerűség népbiztosítási szövetésébe Budapest és környékén helyi ügynököket. Szakismeretek nem szükségesek. Heti próba idő után állandó alkalmazás esetleg utasítással együtt van egybekötve. Cím Váci-körút 21. sz. II. emelet d. e. II-1 óráig. 3607-4

OKTATÁS.

Gyorsírászatban magyar és német nyelvben közepe oklevelés gyorsírászat tanár. Cím a kiadóhivatalban. 3621-3

A német nyelv oktatására kerestetik egy tanítónő két gyermek mellett. Cím a kiadóhivatalban. 3648-6

HÁZ- ÉS TELEK-ELADÁS.

Ujpesten egészen ujonnan épült ház, 11.000 forint amortizációs bankjellel 16.000 forintért eladó. Cím a kiadóhivatalban. 3632-7

Két, három emeletes házat akartok venni a Krisztina városban. Ajánlatokat a kiadóhivatal közvetít „Házvétel” cím-mel. 3628-7

ELADÁS.

I-ma spárga, naponta frissen vágott, 5 kilogrammas csomagon-ként 4 ft. bérmentes szállítással, utatvétel mellett **Mandel Eduard** és **Isztván Nyírőbirtokosok.** 3613-9

Eladó kitérő karban lévő tüzfűszekendő kocsi-val, egy 4 lóerős Langen és Wolf-féle gőzmotor és egy 25 lóerős megas nyomású Meyer-féle vezérművel ellátott, Lang gyárból való gőz-gép. Üzemben megtekinthető Herz Armin fia cégénél Budapest, IX. Soroksári-út 1620. 1071-8

Olcsó partitő árgyúrok! vespérlők minden fujban és nagy-gyán, valamint söröskörök, boros-slucznik és boros-tyégek 12 db vizespohár 60 kr, 12 db borospohár 45 kr. ajánlja Szabolc János ügyegyi iktáros, Mária Valéria-utca 1. 3677-3

Elegáns butorok. Ebédő, háló, úri és szalon berendezés, nappal-festmények, képzőművek, rövid zongora stb. eladó 9-10s 3-5 óra között **Andrássy-út 66. szám.** 3633-3

VÉTEL.

Kerestetik két gyors jukker 16. Az eladó közel-ből ezimét a kiadóhivatalba intézze „Jukker” jelleg alatt. 1057-3

Egy jókarban levő kerékpárt óhajtok néhol-b venni. Ajánlatokat „Tandem” jelleg alatt e lap kiadóhivatalába kérek. 3622-3

Jó hangú cimbalmot jutányos árban keresek megvételre. Ajánlatokat a kiadóhivatal közvetít „Cimbalom 60” jelleg-alatt. 3622-3

KIADÓ SZOBÁK.

Egy igen szép szobához laklars kerestetik ugyanott teljes ellátás is kapható. Cím a kiadóhivatalban. 3622-10

Kiadó szépen butorozott szoba intelligens családnál fűrésztel használatra. Cím a kiadóhivatalban. 3612-10

Az út-czában kiadó egy különbejárta utvári szoba teljes ellátással. Cím a kiadóhivatalban. 3690-10

Kiadó szépen butorozott szoba, teljes ellátással. Cím a kiadóhivatalban. 3623-10

LAKÁS KERESTETIK.

Visegrádon 3 szoba és konyhából álló lakást óhajtok a nyári hónapokra kivenni. Ajánlatok „Nyaraló” jelleg alatt a kiadóhivatalba kérek. 3620-11

Kerepesti-úton 2 utca, 3 udvari, elő-fürdő-és cseledő-szoba konyhából álló lakást első, vagy második emeleten akarok május 1-ére kivenni. Ajánlatok „Csendes lakó” cím-mel a kiadóhivatalba intézendők. 3636-11

SZOBÁ KERESTETIK.

Két fiatal ember, hivatalnokok, a m. kir. Államvasutak mentén, Budapesthez közel, egy vagy két butorozott szobát keres olyan helyen, hol az állomás a pályaudvartól nem esik messze. Szives ajánlatok némi tájékozással és az megjelölésével „Faluai otthon” cím-mel e lap kiadóhivatalába kéretnek. 3622-12

KIADÓ BOLTHELYISÉGEK.

Elővirágüzlet családi körülmények miatt, a belváros legelő-kebb helyén eladó. Venni szándékozók szives-kedjenek leveleiket „Készpénz” jelleg alatt a kiadóba küldeni. 3622-17

Jól menő kávéház a József-városban, napi bevétel 50-60 ft, alkottás miatt szabad kézből május hó 1-re eladó. Megkeresések „Körút” alatt kéretnek e laphoz intézetni. 3623-17

KÜLÖNFÉLE.

Kitűnően és olcsón lehet étkezőni egy szállodás özevgy-nél. Cím a kiadóhivatalban. 3644-18

Elegáns női ruhákat készit jutányos árban egy kitérő varrodó. Cím a kiadóhivatalban. 3636-18

A legjobb magyar élelzap az „Üstökös”. Most sorra közli pom-pás karikatúrákban a nevezetesebb írókat és művészeket.

ben ugyanazon év november hó 1-től november 15-ig, felerészben pedig ugyanazon év december hó 1-től december 15-ig szállítandó be. Amennyiben ezen szállítási határidőt a m. kir. államvasutak igazgatósága megváltoztatni kívánja, szállítót erről a megelőző év utolsó negyedében fogja értesíteni.

3. A szállítandó hasábfá, bükk, cser, gyertyán és Tölgyfa a vegyes dorongfa azonban cser, gyertyán, bükk és tölgyfa, esetleg puha-fa is lehet. Megfűllett vagy usztatott fűzfa feltétlenül visszatartatik. Bükkhasálok esakis törzsből állíthatók elő; ágból vágottak még akkor sem vétetnek át, ha az előirt méretekkel bírnak. A hasábfá es dorongfa 1 méter hosszúságban szállítandó.

4. A mezőnyoknál alágújításra használandó szel-deszka-nak teljesen egészséges és kiszáradt fából készitve az egyes daraboknak egyenleteseknek és 50 centiméter hosszúnak kell lenni.

5. Az ajánlatban minden kétséget kizáró módon megnevezendő azon termelési hely, hol az ajánlott fa vágattatni fog és a m. kir. államvasutak igazgatósága fentartja magának azon jogot, hogy kiküldött közegei által erről bármikor meggyőződést szerezhesen. Azon cégek, melyek a m. kir. államvasutakkal szállítási viszonyban még nem állottak, tartoznak szállítóképes-ségüket és megbízhatóságukat igazoló kereskedelmi kam-marai bizonyítványt bemutatni.

6. A szállítás egyvelekben 122291/1896. számú anyagok és leltári tárgyak szállítása iránti általános és a fűzifára vonatkozó 65465/1892. számú különleges szállítási feltételek alapján eszközözendő.

Ezen szállítási feltételek a pályázati határidőig anyag és leltár beszerzési szakosztályunknál (Budapest Andrássy-út 73. sz. II. emelet) és Üzletvezetőségünk-nél naponta a luvatos órákban megtekinthetők, vagy a megállapított ár előzetes beküldése mellett budapesti nyomtatványtárunktól posta útján is megszerezhetők. Az általános feltételekért 25 kr., a különleges feltételekért 15 kr. fizetendő.

Mindegyik ajánlóról feltételeztük, hogy a fentebbi feltételeket jól ismeri és azokat, a mennyiben a jelen hirdetmény folytán változásai nem szenvednek egész terjedelmükben elfogadják.

7. A szállítás bérmentes a m. kir. államvasutak valamelyik állomására vagy állomásaira eszközölhető, a szállítási helyek azonban az ajánlatokban pontosan kiténdők.

8. Mindegyik ajánlattevő ajánlatával az e felet-hozandó határozatig, azon ajánlattevő pedig, kinek ajánlata elfogadatlott, elfogadott ajánlata alapján a szerződés megkötéséig kötelezettségben marad.

9. Az 50 kros magyar bélyeggel ellátott és lepe-csételt ajánlatok, melyek borítékain a rendes czimzést nem kívül még világosan megjelendő „Ajánlat a 49847/1898. számhoz” 1898. évi május hó 7-én déli 12 óráig anyag- és leltárbeszerzési szakosztályunknál (Budapest, Andrássy-út 73. sz. II. em.) benyuj-tandók, vagy posta útján beküldendők. Bánatpénzképen az egy évre ajánlott mennyiség értékének 5%-a kész-pénzben, vagy ovadékképen értékpapirokban f. é. május hó 6-ika déli 12 óráig budapesti főpénztárunknál le-tenendő. Az ajánlatban a bánatpénznek megtörtént leté-tele megemlítendő, az arról nyart elismervény azonban nem csatolandó az ajánlathoz.

10. Az árak számokkal és betűkkel kiirva köb-méterenkint külön egy, külön öt évi időre is terjedhető szállításra és külön az esetre, ha a szállítás a 2. a) és külön az esetre, ha az a 2. b) pontban mondtak szerint követeltetnek és pedig bérmentes a m. kir. államvasu-tak valamely állomására, esetleg állomásaira teendők. Kiteendő továbbá az is, hogy az ajánlott tűzifa milyen fából áll és hogy a szel-deszka köbméterenkint milyen súlyal bír.

11. Az ajánlatot az egész kiírt mennyiségre, vagy annak bármely tetszés szerinti részletére lehet tenni.

12. A fentebbi feltételektől eltérő ajánlatok, to-vábbá olyanok, melyek nem a kitűzött határidőben ér-keznek vagy pótlólag, vagy táviratilag tételnek vagy amelyekben javítások és vakarások fordulnak elő, és végre oly ajánlatok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tételt, figyelembe vételre rendszerint nem számíthatnak.

13. A m. kir. államvasutak igazgatósága fenntartja magának a jogot, hogy a szállítást egy, esetleg öt évi időtartamra is átengedhesse, valamint hogy az ajánlók között minden tekintet nélkül az árra s felté-telekre, szabadon választhasson, továbbá, hogy az aján-lott mennyiségből tetszés szerinti részmennyiség szállítá-sát is átengedhesse az esetben, ha az ajánlat világosan nem az egész mennyiség szállításának elnyerése ese-tére és kikötése mellett tételt és végre, hogy a szük-séglet biztosítása céljából másként is intézkedhessék. Budapest, 1898. április havában.

A m. kir. államvasutak igazgatósága.